

792 (05)

Ը-929

ՄԱՅԱԿՆԻ

1927

ԸՄԲԻՆՆԵՐՈՒՄ

ჩვენს მასწავლებელს საპატიო კორპორანტს კობე მარჯანიშვილს!

კობე მარჯანიშვილი

8094
1255

1929

792 (ა)
2929

ჩემო კვირვასნო!

ძალიან ვწუხვარ, რომ ავადმყოფობის გამო საშუალება არა მაქვს, ჩვენს ბრწყინვალე დღესასწაულს პირადად დავესწრო. არა მაქვს საშუალება მოკლედ მაინც დაეხასიათო ის პირობები, რომელშიაც იქედებოდა ჩვენი თეატრის ძლიერი ნებისყოფა, რომელშიაც ახალი ყვავილები იზოვება, მსახიობების სახით და თუ ყოველი ნაბიჯი ჩვენი მუშაობისა როგორი დამამტკიცებელი საბუთი იყო, თქვენი უდიდესი ნიჭისა და შესაძლებლობის.

წარსული წლების მუშაობამ დაგვარწმუნა, რომ ჩვენ ექმნით, (როგორც ამაზედ ზოგიერთები გვიკვირებენ) არა თეატრს უაქტიოროდ, არამედ ეროვნულ ხელოვნების სხივებით გაბრწყინებულ ჩვენს კულტურის ტაძარში, უდიდეს აქტიორებს ზოგიერთი თქვენი ამაზაგების სახელები, ფართო საზოგადოებისათვის, სრულიად უცნობი იყო. — დღეს კი მათ მთელი საქართველოს კულტურული საზოგადოება დიდი იმედითა და პატივით ემყარება.

„დურუჯის“ ორი წლის ენერგიულმა მუშაობამ დაგვარწმუნა, რომ თქვენში დაგროვებულია დიდი პოტენცია და თუ დროსა და გარემოების გამო ჯერჯერობა

ზე-გამოვინა, შორს არ არის ის დრო, როდესაც ყველა დარწმუნდება იმაში, რომ თქვენს წრეში დიდი ნიჭის პატრონი ახალგაზრდები არიან, რომელთაც წარბ შეუხრებად შეუძლიათ, თამამად აღმართონ ჩვენი ეროვნული კულტურის დროშა.

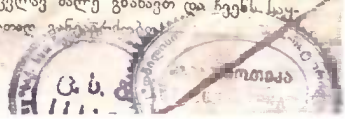

ჩვენს გამარჯვებას მუდამ ხელს უწყობდა სამი გარემოება: თავგამოდებული მუშაობა, ერთსულოვანი სიყვარული საქმისადმი და ნებაყოფლობითი დისციპლინა, რომელსაც ფოლადისებური სიმტკიცით ხელმძღვანელობდა კორპორაცია „დურუჯი“.

მზურვალედ გილოცავთ და გკონით ყველას, განსაკუთრებით კი საშას, რომელსაც თამამად შეიძლება ვანდო თქვენი თავი, რომელშიაც ვკრძნობ ჩვენი შვირფასი საქმის, ღირსეულ გამრავლებს.

აქვე კვლავ გვინდა გთხოვოთ, რომ თქვენს წრეშიც იყოს ახალი ნიჭის მატარებელი ადამიანები, რომლებიც მზურვალედ დაგვარწმუნებენ, რომ თქვენს წრეშიც არის ის დრო, როდესაც ყველა დარწმუნდება იმაში, რომ თქვენს წრეში დიდი ნიჭის პატრონი ახალგაზრდები არიან, რომელთაც წარბ შეუხრებად შეუძლიათ, თამამად აღმართონ ჩვენი ეროვნული კულტურის დროშა.

ძალით გარდაიქცევიან, რომლებიც მზურვალედ შეძლებითი სფეროში ღირსეულ წვლილს შეიტანენ. ვიმედოვნებ, კვლავ მალე გნახავთ და ჩვენს საქმეს დაგვარწმუნებთ.

კობე მარჯანიშვილი

თავის დაკარას ვერ მოასწრებ.

გინდა მისი ნახვა და იგი ქუჩის მეორე მხარეზეა. დადასრულა ქუჩას: მაგრამ: სანამ შენ ქუჩის შუაგულს მიაღწევდი იგი უკვე შეწიანა საღამის მიმდევში.

კობე მარჯანიშვილი თავაზიანია, როგორც ძველი ქართველი. შეუღებარ ერთად კადემი. კადე სახლია — (უფრო თავ-შესაფარი) — ბოჰემიელისათვის. იგიც ბოჰემიელია. ბოჰემი — კოფის კატეგორიაა მთელი. ეს მან კარგად იცის. ბოჰემანში იზადებიან შკოლები და მანიჟესტები. ბოჰემსა სა-ლონია არტისტებისა და პოეტებისათვის. სალონი — „დენ-ლი“: ბოჰემში — „ავიაზა“. იქ — მიღამ რეჟ. მიე. აქ — ქერა კურტიანი. ბოჰემსა უარყოფაა მუშაური ყოფის — (რო-მელ კოფას არ უტღის ეს მუშაობა?).

კობე მარჯანიშვილი არტისტი. მამასადამე: ანტი-მუშაონი.

მაგარი ყეფა და კონიაი. იწყება - Causerie: საუბარი ლათინურ ტემპერამენტის გავებით. მოგონება სკვლის მო-გონებას. შეხედრას მოსდევს შეხედრა. სტანისლავსკი. ნეპოროვიჩი-დანჩენკო. სუმბათაშვილი-იუენი. მეფერხოლ-ო. ტაიროვი. გორკი. კნუტ ჰამსუნი. გახელბული სკია-ბანი. შეწილი ვრუბელი. მრავალი იცის სახელი. ავღი-ლიც მრავალი სამკუთხის ხაზებით: რუსეთის ველები — ნორვეგიის ფიორდები — ხმელთაშუაზღვის ნაპირები. და ყველაზე: არტისტების წვა და გზება.

კობე მარჯანიშვილს უყვარს „რომანების“ გახსენებაც — (თა კაცია ის კაცი რომელიც ხანდახან კახანოვს რჯალ-ში არ გადავარდება?). მას უყვარს „მძლიობაზე“ ლაპა-რატი სქესთა შეხედრაში — (ეს როზანოვს უნდა ეკითხოს: აქ იქ შეუღარებელი მავსტროა). ყეფა იგი სხვადასხვა შემთხვევებს. სახე უბრიწყინდება. სიცილი ემატება. ხმა უნელდება: სახლვარი?! ჰოო: ეს დაავიწყდა. ასე იცის ვულგარობა რომელიც არ იქნობს.

კაცია: ზოგი „ტვინია“ — ზოგი „ნებაა“ — ზოგი „სუ-ლია“ — ზოგი „ხასიათია“ — ზოგი „გულია“. კობე მარჯა-ნიშვილი „გულია“ მარტო. მაგრამ საკვირველი: მაგის-ლია ნებისა? კაცისა აქეს — საოკრად ხელი (ნაოკლო-ნისა). ანაიტიარი „ანალიტიკა“ ამ იქ — არა აქეს იგი მონღოლთა და მრუმენელი. ცხა იქნა? რა ვუყოთ? გულაინიშვილისა შეცდომა: ს

მიღის მასთან რომელიმე მშობლი — (გულშიწინ ხელ-ნაწერი მრუტანა: უღუოლ „ღრმა“ იქნება).

კობე ოდნავ ილიმება. ეს მკორე მოქონებისაა.

კობე ილიმება. ეს მოქონებისაა.

კობე მეტად ილიმება. ეს მაგარი მოქონებისაა.

კობე მეტად ილიმება და თავს აქნევს. ეს აფრთოვა-ნიშვილია.

კობე უხე ილიმება — რომ ღიმილი თითქმის სიცილიში გადადის: უბო სიცილი (სეთი სიცილი მარტო მას აქეს).

შემდეგ იღებს ხელნაწერს. წაიკითხავს რომელიმე ადგილს ან და: თეთონ მწერალს ვადაცეს წასაკითხად. მწერა-ლი კითხულობს. კობე იმ დროს მარტო თვალდება — (სი-ცილით თუ ღიმილით). თავს უფრო აქნევს. ეს დიდი აფრთოვანებისაა.

მაგრამ: თუ სიცილი (თუ ღიმილი) შეწყდა — თავიც გაჩერდა — სახემ მიიღო სიმშვიდე — ცოლდე: ეს ნიშანი იქნება ვაკვირების. კობე მაშინ ჰიპერბოლაა ქებაში.

თუ არა არც ერთი — მწერალმა ილადაფერა უნდა ჰკითხოს.

მაგრამ კობე მაინც აიძლებს: „დავღამოო“. აქ „თანა“ მალული პასუხია. ცოლდე: არ დაიღამებო.

ასეთია „გული“ კობე მარჯანიშვილის.

თუ გსურს მოხლად გაიყო ეს გული — მაშინ კობე რე-პეტეციაზე უნდა იხილო. აქ იგი სხვაა. მნახელი ვაკვირ-ცეზულია: რომ კობე მარჯანიშვილის „გული“ წყრომა ყოფილა და გახელბა — „გულისმოცლა“. ჰიჯაკი საღაღაც მიუღვია. საათი მაგიდაზე დაუდევს. ხელები დაუკარწყა-ბებია. ყვირის. გარბის. ამას ეცემა. იმას მიუარდება. აკე-თებს მიხანსკენებს. მსახიობი ხანდახან ვაკვირებულა — (გულში რომ სხვა მიზანს ედაკავა?). ხოლო მსახიობმა არ იცის: რომ არტისტულ სხეულებსა ერთი დამენზია არ აქეს — (გაურკვეველად ემორჩილება). არტისტებს თვა-ლი და ყური მისკენ აქთ. მაგრამ: თუ ვინმემ წაიჭურღუ-და ან სხვა რომ იმოქმედა — მაშინ: ვაი უბედურს — (კო-ტემ დაზოგავა არ იცის). კობე რეპეტეციაზე ცეცხლია მარტო რომელიც თავის თავს სწევას. მაგიდაზე ჰყრია: ურიცხვი ნაშუგავი პაპიროსის. ეს ალბად „სიმბოლოური, ნიშნები“ მისი ნერვების წეის.

მნახველი ერთ მიზანსკეის ამჩნევს. ეტყობა არ მოს-წონს.

— ბატონო კობე მე გგონია: ეს რომ სხვანაირად...

— ჰოო: ვნახთო... ჯერ ასე...

კობე მნახველს არ უტყუერებს. ვაზნე იხედება.

მნახველი კიდე ესწრება რეპეტეციას. ხელდავ: საკა-მათო მიზანსკენა არაა შესწორებული. მნახველი კობეს კიდეე ვაახანებს ნაშუგავებს. კობე ყურს წაიჭურებს. მნა-ხელი მარტო რომელიც ვადადის. კობეს გული მის-ღის — (აიღებ მანველ. ვერ შეჩვენს). რაკე მატლონს კობე უფრო ამაჯობებს ვაკვირებულს და აქე მიღებ-ღის ვაახანებს. უფროსს. კობე ყრნითინა ვადა-შე-ტებით, ალბად „ცეცხლმა“ თავისგ ზნა უფროსს უფრო-იცის შეცდომა? ვინა: „ცეცხლ“ თვითონ ვადადის მას აქეს ფიქრობს ალბად კობე მარჯანიშვილი.

იველი რეპეტეციას მოსდევს გენერალური კობე რისხვავა. ჰიჯაკი ცეცია. არც ვარბის. მაგრამ ყვირის. მსა-ხიობს შემახმების ვინია და ვანაბულია როგორც სონმა მბული.

„საშა:“ „უტყუერი!“ „დოლო!“

უფრო ხშირად: „დოლო“.
 გაისმინა სახელები.
 შეძაბებას შეტევა მოსდევს. საწყალი მაგიდა მაშინ!
 კიდევ უფრო საწყალი ზარა! კოტე ხელს ურტყამს გახე-
 ლებით მაგიდას. თუ ხელში ზარა აქვს—მაშინ ზარს ურტყ-
 ამს. ხანდახან შეტევა „გავარდნაში“ გადადის: კოტე
 სცენაზე გარბის. ვაი მაშინ არტისტულ ხაზის დამზღვე-
 ველს! არა: „გავარდნაში“ კოტე თითქო ეინს იკლავს და
 მსახიობს მართავს რამოდენიმეთ დამცხრალი.
 დამსწრეთ უკერო: ალბად პიესა მზად არაა.
 ერთი მათვანი ანტრაქტში კოტეს მიმართავს:
 — მონი: პიესას აკლია კიდევ მზადება..
 — პიესა წავა..
 — ამრიგად?!

— თუ გენერალური რეპეტიცია კარგად მიდის—პიესა
 ვერ გაიმარჯვებს.. დაცდილი მაქვს..
 მკორე დამსწრე სხვა რამეს ანიშნებს:
 — აქა და აქ ხიწვია . რომ ამოიღებდეთ..
 — მე ვენერას არ ვამხადებ..
 — ?! ?! ?!
 — გრუშენკას ფეხზე ერთი თითი მოქცეული აქვს..
 — ?! ?! ?!
 — კარამაზოვს ეს თითი უფრო ავიყებდა..
 შემკითხვ გაკვირვებულია.
 მესამე უთითებს:
 — არტისტებს როლები მარჯვეთ არა აქვთ გაულოლი..
 — მერე?!
 — პირველ წარმოდგენებზე ნერვები ეყოფათ.. შემდეგ..

— მე ვიძლევი გახურებულ რკინას..
 — შემდეგ „გახურებული რკინა“ განელდება..
 — განელდეს..
 — შეიფთე წარმოდგენა უკვე ის აღარ იქნება..
 — ნუ იქნება..
 — „სამხატვრო თეატრი“..
 — თა: კიდევ „სამხატვრო თეატრი“!.. მე მაშინ ვიპოვებ
 არ ვეწევი..
 — კი.. მაგრამ..
 — პირველი წარმოდგენები ხომ იქნება ცეცხლიანი..
 — კი.. მაგრამ.. შემდეგი..
 — ას შენელებულს წარმოდგენას ერთი ცეცხლიანი
 მირჩევნია .
 შემკითხვ აღარ ეკითხება.
 გენერალური რეპეტიცია თავდება.
 სარეისორო მაგიდა დაფარულია პაპიროსის ნაწვე-
 ვებით. ნაწვევებით მოცულია იატაკი. ეს ადგილი მარ-
 ტერის სტუდენტის მანსარდას გაკონიებს მაშინ.
 კოტე შუბლს იწმენდს.
 ხვალ წარმოდგენაა. წარმოდგენას კოტე დაესწობდა.
 დაჯდება ლოჯიაში როგორც უზრალო მაყურებელი. აღარ
 არის უსვენარი. ესლა დანელებულია და მშვიდი. არ ღე-
 ლავს: იცის ალბად რომ „რეღვა“ არტისტებს შეაშინებს.
 შეიძლება „რეღვას“ კიდევ — მაგრამ თავს ასე აჩვენ-
 ებს?!

მით უკეთესი: კოტე მარჯანიშვილი არტისტად ყო-
 ფილა.

პროფ. ლ. ანდრონიკაშვილი.

ლია წერილი კორკორასია

„დ უ რ უ ჯ“ -ს

ახალ თეატრს ესაქიროება თავისი ახალი ორგანო,
 თუნდაც ჟურნალის სახით; ახალ ჟურნალს კი — ახალი
 იდეები. მოსკოვის ჟურნალებში ხშირად შეხვდებით მსჯე-
 ლობას დრამის შესახებ. მსჯელობას, რომელიც დრამა-
 ტიულ ნაწარმოებთან სპეციალურ თვალსაზრისით მისე-
 ლის სარგებლობას და მიზანშეწონილებას იცავს. ეს თვალ-
 საზრისი გამოიხატება იმაში, რომ დრამაზე მსჯელობის
 დროს უნდა გამოვლიოდეთ მოქმედებიდან და არა სიტყვი-
 დან. ავტორების აზრით საჭიროა დრამის ზედმეტ ფსი-
 ქოლოგიურ მასალისაგან ვანტერითვა. ყველაფერი ეს მარ-
 თალია. ამ თვალსაზრისს დასავლეთში წინადაც იცავდენ,

განსაკუთრებით თვით აქტიორები; თუმცა უმრავლეს შემ-
 თხვევაში ისინი მაყურებელზე თეატრალურ, ემოციონა-
 ლურ ზეგავლენის მოხდენის მიზნიდან გამომდინარე უბ-
 დენ. მაგრამ, როგორც სწორიც არ უნდა იყოს ეს თვალ-
 საზრისი, არსებითად დრამა, ისე როგორც ხელოვნების
 ყოველი დარგი, ჩემის თქმით, კეზმარიტების ასახვის
 საშუალებაა. მაყურებელი მაინც იქნება მაძიებელი, ზე-
 გავლენის აზრისა, ავტორი კი, რამელიც დამოუკიდებ-
 ლად ჰქმნის მხატვრულ სახეებს ნახულ პერსონაჟებს,
 არ უიქრობს ზეგავლენის კომბინაციებზე.

ვერე ჯიქია

დღეს... ორი წლის თავზე... კორპორაციის ზეიმა და... ერთი კლდე-კორპორანტი, თავის კეთილშობილურ სინდინჯით ვერ წარსდგება ჩვენთან ერთად საზოგადოების წინაშე...

რა მწვავე არის ჩვენთვის, მის ძმად შეფიქვლები-სათვის ეს ზეიმის დღე, როდესაც მისი ღმრად ჩაცმული, მოაზროვნე თვალები თეატრის ყველა კუთხიდან გვიყურებს. რა უნდა დასწერო ვერზე ისეთი, ან სიტყვა, რომ არ განმეორდე ან სხვისი აზრი არ აგეკვიტოს ისე, როგორც ვერებს უხილავი ლანდი, რომელიც ყველა კორპორანტს თვალწინ უდგას გამარჯვების ღმილით. ასეთი მოვლენა რჩეულთა ხვედრია და ეს რჩეული იყო ვერე...

ჩვენი თითქო ვხედავთ, როგორ შემოვიღოდა ვერე დღე...

ჩვენი თითქო ვხედავთ... ჩვენ ყველანი აფუსფუსებულნი...

დღე... ჩვენი თითქო ვხედავთ... ჩვენი თითქო ვხედავთ... და

აქ ხომ ვერე უკვე გამოცდილი რედაქტორის ტონით: ნუ

დღეს... ყველაფერი მზადაა... ჩვენ წერით ვერავის

გავაკვირებთ... საქმე... უაქტები... აზრი... მუშაობა...

ეს არის ჩვენი წერილი... ეს არის ჩვენი გამოცემა... და

ეს არის ჩვენი წერილი... ეს არის ჩვენი გამოცემა... და

რთული სარკის პირდაპირ... გრძობა იწვრება და თან-გაბმული სიცილით ყველას ამხარელებს... ვაი მას, ვინც წესიერად არ არის მორთული... გაუკლავი არაფერ და-რჩება... დღევანდელ დღეს ის ყველას შენიშნავს... არაფერ არ მოგიხდება!...

აბა! პირველი გონგოც... ყველასა. ყველას ხელს ართ-

მეც: აბა, თქვენ იცით... დაკათა ბიჭებო!.. უვერტიურა...

ფარდა მიფრინავს... და სცენაზე გამოსულებს... ვერე

ლანდი-და აგვედევნება... მისი რებლიკა ჩვენთვის უკვე

სამუდამოდ დაღუპებულია... მაგრამ ერთი გეჭამს და ეს

გვაძნელებს, რომ დღეს ზეიმზე, თუ ოდესმე ყოფილა

გული წარმოდგენაში, დღეს ჩვენი გული, კორპორანტების,

როგორც სანთელი, შენთვის ენთება ძვირფასო ვერე, და

რომ იყოს ათასი გულ-ქვაც, მის სიმხურვალთ ისიც და-

დნება!... ამით გვეჯერა, რომ დღეს იქნება დიდი სექ-

ტაული... და ამ დიდ დღეს გამარჯვებისას ვგრძობთ,

უხილავი შენი ხანი „ლილეს“ არ ნახულ დავაკვირებს...

ეს იყოს, ეს... დღევანდელ დღეს, შენი საფლავის

წმინდა გვირგვინიც!..

29 იანვარი

არც ერთი შკოლა საქართველოში არ გამოსულა ისე მომწიფებული როგორც „დურუჯი“-ს კორპორაცია. აუტანელი იყო მართლა ისეთი პატრიარქალური სისადავე, როცა ერთ თეატრში ოთხი მოღვმისა და თათბის ხალხი ერთად თამაშობდა: ამას ბუნებრივად უნდა ჰქონოდა რეაქცია.

ამ დროს გამოდის სასპაოეზოდ „დურუჯი“, და როგორც ყოველი ახალი მიმართულება ხმაბალა დაპარაკობს მანიჭესტი. არც ერთი მანიჭესტი თავისთავად არაფერს ნიშნავს, საინტერესოა ვინ პწერს ხელს და როგორ შეიარჩენს. შემდეგ მანიჭესტის პათოსი.

უნდა ითქვას, რომ „დურუჯი“-ს გამართლა თავისი წინასწარი თქმა“. დურუჯის გამოსვლისთანავე ობიექტული, რომელიც ყოველთვის მოხახავს მაკიაველის ფორმულას თავისი გაკავასებისათვის, ასე ამბობდა: ვის ებრძვიან ეს დალოცვილები?.. -- ჩვენც ვიცით, რომ კ მარჯანიშვილი დიდი რეესორიაო: აქ იკვლისსმებოდა, რომ კ. მარჯანიშვილით დაღვებოდა კრიზისი: მაგრამ სწორედ ამ პუნქტში დამარცხდა ობიექტული: ეხლა ჩვენ ეხედავთ, რომ კ. მარჯანიშვილის სახელს გაუკავასებლად უმატებენ ალ. ახმეტაძის სახელსაც. თეატრს გამოუჩნდა თავის მხატვარი დეკორატორებიც ირ. გამაჩეკელი და ლალო გუდიაშვილი, რომელიც სრულიად არ იყვნენ წინათ ქართულ თეატრში და ჩვენ წინ ყოფილ ახალ სტუდიებში იმეგობრებენ ხერხეაღს „დურუჯის“ არტისტები: მე არ ვეხები „დურუჯი“-ს უკვე დამდგარ მსახიობებს, მინდა მხოლოდ ავღნიშნო, რომ ჩვენ თვალის წინ ჯადოქარივით დაიბადა უშანგი ჩხეიძე როგორც მშვენიერი არტისტი. დარწმუნებული ვარ, რომ უმრავლესობა კორპორაციიდან გააკეთებს ასეთ წრეს, თან არა მარტო არტისტები, არამედ რეესორებიც. (ამას ამტკიცებდა და ანთაძის დებიუტიც).

უემეველია კ. მარჯანიშვილის ჩამოსვლას ჰქონდა ამ თეატრის აღორძინების პროფინდუციული ხასიათი: საჭირო იყო მისი ავტორიტეტი და დისციპლინის მავარი ხელი, რომ ნაკეთებიდან შეექმნა ახალი თეატრი, თან თვით მისი ფორმულა სინტეტიური თეატრისა სწორედ ჩვენი თეატრალური სინამდვილესთვის იყო გამოზომილი: თვითონ კოტე მარჯანიშვილი მიხვდა თავის მისიას და ის ყოველთვის დაუდგარი, რომელსაც არ შეეძლო არსადროს შერჩენოდა ერთ თეატრს, თუნდა ისეთ ტრადიციებით მოამაყეს, როგორც სამხატვრო თეატრია, რომელზედაც კ. თაიროვი სწერს: ერთსა და იმავე დროს ჩინეთში უცქერის ყვითელ კოტას, ფლორენციაში მოლაპარაკებებს აწარმოებს გორდონ კრეფთან, სარაჩინის მაზარობაზე - დულობს ხარეშსო, დღეს სიყვარულით მინდობს კოტელ თეატრს: „დურუჯი“-ს თეატრს აღორძინების ცდამ მისცა აგრეთვე სტიმული ქართულ ახალ ტრამატურას და საინტერესოა, რომ ამ საქმეს თაობენ პოეტები, როგორც გრიგოლ რუბაქიძე და სანდრო შანშიაშვილი, მე მიხარია, რომ „დურუჯი“-ს ამართლებს თავის თავს.

ელენე დონაური

ბუჟუა შავიშვილი

თამარ ჭავჭავაძე

კორპორაციები

ორი წელი არ არის საკმარისი, რომ იმ ახალგაზრდობამ, რომელიც თავს იყრის „ღურჯუას“ ში სრულებით გამოიჩინოს საკუთარი სახეები: ყოველი წელი ალბად განაჯიბებს ახალ ნიღაბს, ახალ სახელს, განამტკიცებს კორპორაციის ურყევლობას:

ჩვეთვის ეს ყველაფერი ნათელი იყო კორპორაციის გამოსვლის დღესვე, ამას გულისხმობდა პაოლო იაშვილი, როცა ჩვენი სახელით მიმართავდა „ცხების წყარო“-ს ჟღერის დღეს თეატრსა და საზოგადოებას და ამასვე უწოდებდა მე იმ წელს მწერალთა კიშნორის ორგანო ლექსით „ღურჯუის დეკლარაციაში“.

დღეს არ არის ოპორტიუნიზმი, ოპორტიუნიზმები დაიფანტა, რადგან კორპორაციის გარდა საკმარისი ვახდა შექმნილი კონკურენტობა: დღეს სასაცილო მოგონებაა „ჯეიკინა“-ს კონტრ-მანიფესტი, რომელიც ინტრიგით მოჰყვება „ღურჯუას“: მე მიხარია ჩვენ „ცისფერ ხანწების“ პოეტების ორდენთან ერთად ჩვენი მომხმე ახალი თეატრის მსახიობთა-გამარჯვება, რომ ერთი ინტრიგით მწუხარება არ უშლიდეს ამ ზეიმს, ეს არის, რომ კორპორაციას გამოაკლდა იმგვარი მოსიყვარულე გული და გაუბეზღო ინტელუხასტი კორპორაციისა ვეჩე ჯიქია, მაგრამ მან თან წარიტანა გამარჯვების სიხარული.

წერილი ღურჯუას

ქვიზასო ქვიზასო

ოქტენს დღესასწაულს, რომელიც საესეა დიდი სიხარულით აღტაცებით და მრავალი ფერით, მე უერთდები როგორც გულითადი მეგობარი, სწორად აღელვებული თქვენში კეთილშობილ შრომით და გამარჯვებით.

29 იანვარს, როდესაც მოხდა თქვენი პირველი დემონსტრაცია, ჩემი ინტუიციამ გადასცალდა ნაბიჯებს, მე ვიგეძინე თქვენი სიმართლე, მე პირველმა მივიღე თქვენი ამბობება ძველი თეატრის წინააღმდეგ, და დღეს ცხადია ჩემთვის გრძობა, რომ თქვენთან ერთად მეც მისილი ვიყავი. თქვენ კარგად იცნობთ ჩვენს პოეტურ კვლევას, ჩვენს ძმობას. ღურჯუის მიღებაში „ცისფერ ხანწის“ ერთი მთლიანი აზრი ჰქონდა: ეს არის ახალი აქტიურობა, ნიჭიერი და საესე ახალგაზრდული ტემპერამენტი.

ჩვენს იმდენ ისიც ემატებოდა, რომ თქვენს მეთაურად, როგორც ოქროს სინათლე, დადგა თქვენთვის და ჩვენთვის ერთნაირად საყვარელი მასწავლებელი კოტე მარჯანიშვილი.

შალვა აფხაიძე.

ღურჯუა და ქართული თეატრი

ღურჯუა და ქართული თეატრი დღეს იდენტური ცნებებია. კორპორაცია ფარავს მთელ ქართულ თეატრს ჩვენ სახეში ვაკვებს სათეატრო ხელოვნება და არც ის სპეციოზიარო პროცესები, სადაც კიდევ ნახულობდნენ სართლის, საგანს ზოგიერთები.

ჩვენ უკვე გადავლახეთ კულტურული ბარიერი ორი პოპულარიზაციის ხმელეთი იყო ჩვენს მიმართ, ერთი ისევე დასაწყისი და დასასრული ამდენი, რომ მისი ვერაფრითაინც ვერ შევძლებდით. ჩვენს მიმართ მისი დასაწყისი და დასასრული ამდენი, რომ მისი ვერაფრითაინც ვერ შევძლებდით.

კოტე მარჯანიშვილი მესხე თქვენი ფერადი გუნდის. კოტე მარჯანიშვილი, რომლის თავზე გვიარგინათ სღას წყალბა საქართველოს შვის.

თქვენს გუნდში მეც მინდა შევეხა ერთგულ ხართ. მხოლოდ ორი წელიწადია რაც თქვენ დარახმდით. ორ წელიწადში თქვენ დაამტკიცეთ მტრებისთვისაც — მტერი ბევრი იყო — რომ თქვენი თეატრი არის ერთად ერთი, რომ ღურჯუა შეასრულა აღთქმა, ორი წლია წინა დადებული ქართული ხალხის წინაშე.

დიდა თქვენი ასპარეზო, კიდევ ბევრი იქნება დღეები თქვენი უტკბილესი გულის მტრის.

დღეს მე მოვალ თქვენთან იმავე გრძნობით, როგორც პირველ 29 იანვარს, მაგრამ მაშინდელ აღტაცებას დაემატება ის სიხარული, რომ თქვენთან ერთად ენახავ გრიგოლ რაბაქიძეს და ლალო გულიანოს.

ეს წერილი შეიძლება მხოლოდ პატარა ყვავილი იყოს თქვენთვის. ჩემი სიყვარული თქვენდამი მტკიცეა და ფესვიანი, როგორც ყვარელის მთები და ძლიერი როგორც ღურჯუის მოვარდნა.

შეიძლება კიდევ მოიპოვება განმტკიცებული გულმოსული ხალხი, რომელიც უფსავლელს თეატრს ოპონენს მისი სახელით უყარებს. ამერიებს ძველი თეატრის წაკარნი შეუძლიან ქეტიან.

დაქატი ასეთია იანვრის 29-ს ვადამარჯილი ყვებარა საკმაოდ მსაზრის აღმოჩნდა, რომ ქართულ თეატრს მიღებულ იქნა და მტერი ისტორიის აკლდამაში ჩატკება.

უღამოა დღეს: ღურჯუამდ აღსებული თეატრი ჩვენთვის ისტორიაა. მატინე. შეიძლება კარგ პერფორმენტზე.

ვანიკ აბაშიძე

ლოლო ანაშიძე

ადექსანდრე გველესიანი

დაწერილი, მაგრამ მინც მატინე. ცნობის მოყვარეთ შეუძლიათ დააცხრონ აშლილი წყურვილი, გადაიკითხოთ ეს მემუარები, შეისწავლონ... მხოლოდ ახალი რკალი დურჯმა გახსნა.

ისტორია საერთოდ სადავოა, როგორც მეცნიერება, ხელოვნების ისტორიის კატეგორიულობა (ფორმის ევოლუციის საერთოდ) მეტადრე საეჭვოა. ხელოვნება—ყოველი დარგის—უპირველესად დაწვლილებული შემოქმედებაა. თეორეტიული ნიშნები, მათემატიკურ ფორმულებში ჩამოსხმული ციფრების თუ კანონების აკრობატიკა—მეორე რიგზეა, უფრო დეკადანსის ნალეკია.

ჩენი თეატრის წარსულში უფროდ მძინელად თვისი იდეალის მწვერვალები—საქართველოში გულსიკვანძუნა-სენელი იმ დროს ზღუდავენ.

მხოლოდ დურჯემ ახალი ეპოქის სიმფონიაა. გადამეტება იქნებოდა ვკოთქა: ჩენი ეპოქის და ახალი თეატრის ხაზები სრულიად და სასებით ხედებოდენ ერთმანეთს.

აქ საკიროა აღინიშნოს: აწინდელი ეპოქა, ერთის მხრივ მსოფლიო ომის უწყენელ ტრანშეებით, ტანკებით და ჯავშანით არის მოსალტული. მეორეს მხრივ—უდიდესი რევოლიუციის წარღვნის ტალღები, ქვესენელიდან მოვარდნილი ხმაური და ამბოხება არა მარტო ხალხების, არამედ საგნების, შეძლება ითქვას კოსმიურ ნივთების,—მერიდიანებათ სქიან თანადროობას.

თანამედროვე ხელოვნებას.—არ აქვს შეძლება რომ რევოლიუციის ქარტების გრკინების დონეზე აქვთ თავის ხმას. შეძლება მხოლოდ ისტორიის დასაბრუნება იაკოესის ბარბანის ხმა.—ამ ორესტრში, ისინი რა გორც თავის წრიპინი.

შეძლება ამით ისიც აინნას, რომ მრავალმა დუმილი არჩია და მრავალი კი კონცერტიდან ხმა ჩაბოვილი გამოვიდა.

სერგეი ესენინი ბედნიერი გამონაკლისია: მასში თანაბრად მლაფერი იყო შემოქმედება სიტყვის და ბიკორაფის. თუმკ ვერც მან გაუძლო თანადროობას და მისი ბაწარი ჩამობრაობილ პოეზიას სკრიპკასავით დატერის.

რა თქმა უნდა, თეატრიც ამ რკალში მოქცეული. ამ აზრით ვამბობთ, რომ ჩენი თეატრის რევოლიუცია და რევოლიუცია ჩენი ცხოვრების პარალელურად მიდინა ყოველ შემთხვევაში ერთმანეთს არ ეწინააღმდეგებან.

ისიც უნდა ითქვას, რომ თეატრს თანამედროვე ეპოქის ასახვისათვის მეტი შესაძლებლობა აქვს: სიტყვა, მხატვარი, სინათლე, რეჟისორი, მასსა—ეპოქის სტილის მერ ილიუზიას ქწინა.

კორპორაციის გამარჯვება—ჩენი სათეატრ განახიერების ფორმის რევოლიუციაში, პროპორციის და ვაში და იმ ფერების გამონახვაშია, რაც თანამედროვე თეატრის ბარმონიას ქწინი.

დურჯის—წილად ხვდა ამოვესო, სიკარიელე. რომელიც ძველ თეატრს—აწინდელ თეატრს აშორებდა.

ვიწრო მარკვი იალიში, დაკობებული მეზინიში, შეუკაზმავი კინეფრეტი—ხვდა კორპორაციის მტკიცე რეობით.

საკირო იყო რევისორ კოტე მარჯანიშვილის გამოცხადება ქართულ სცენაზე, მისი ნებისყოფის ძლიერება, სცენის თავისებურად მოგება, მისი ცეცხლი, თუ შეიძლება ითქვას შემოქმედების ფიზიოლოგიურ ტიპიდან დაუყვანა და მთელი კორპორაციის ერთი დისციპლინით შეცრა, ახალგაზრდული სიკაბიით ასევე — რომ მოვადრეული წრე სამუდამოდ გარდევნილიყო. ქართული თეატრი გაუხსნა პრავინციალიზმის ტყის და მან თანამედროვე თეატრის კულტურა მიიღო. კორპორაცია დურუჯმა ამ მხრივ უდიდესი ეროვნული საქმე გაკეთა: რუსთაველის თეატრიდან გზა ვიკტორის საუკეთესო თეატრებისაკენ მიიღის.

ერის წყარო, ლონდა, გაახანუტებული მდამბიო, ინტერესთა თამაში, ადამიანის სარკიდან, მალსტრემ, ჰამლეტ — ყოველი დადება — მთელი გამარჯვებაა. ყოველი დროება, რომელიც ევროპის თეატრის სიმკაცრეს აიტანს, მისი დაღწეული თეატრალების გამოვლენას დააქაყნოვებს.

რა თქმა უნდა შეიძლება და დურუჯის სათეატრო ბიზნისი, მანერის მეტი დაწმენდა, მეტი დამახვილება — აქ შეიძლება თეატრში მემარცხენეობის საკითხი წამოიქცას. მაგრამ სახეში ისტორიული პერსპექტივა უნდა მივლით, რასაც ექვიპობით ფრჩხილების გახსნა არ სჭირდება.

მის დურუჯის თეატრს ერთი უსწორობაც: არ იცავს მსოფლივ მიღებულ პრინციპებს. მისთვის თეატრი უპირატესად სანაზაობაა, ცხოვრების ხალისით მიღება, მიხილთული ფერებით განათება, ცის ღია თვალში გადმოტანა. ამიტომ კორპორაციის სცენა უმეტესად მსიარულე ენერჯის გამოუენია, ჯანიალ, ცხოვრებას მოწყურეობის სხეულის კვილი. მაგრამ არის, თუ შეიძლება ითქვას სიმბოლისტური, დაძინებული თეატრის. მოდერნული მოქმედება: არის გადახვევა მასლის შერჩევაშიც. (სინათლე). თუმცა მის დადგმებს ყოველთვის მოხსნილი აქვს შტამში აკადემიურობის. გადახრა დურუჯის უნებ-

ლიე კომპრომისია გარდუვალ მომენტთან, შეიძლება ითქვას მისი შინაგანი ტიკილი.

კოტე მარჯანიშვილის და ახმეტელის უდიდესი გამარჯვება იმაშია გამოხატება, რომ მათ შექმნეს კოლექტივი — პროვეისონალისტი არტისტებისა, კოლექტივი, რომელსაც დიდი მიღწევებით შეუძლია იამაყოს.

ბოლის და ბოლის არტისტებში კორპორაციის შექმნა, თავისთავად ნახევრად გამარჯვებაა. გვიანი მთელ მსოფლიოში ეს პირველი მავალითაა.

დურუჯი — ნიშანი ძიობის, სიყვარულის, ერთმანეთის გამტანობის, ამასთანავე მკაცრი, მაგრამ შინაგან გამართლებული დისციპლინის, ხანდახან შეიძლება საკითხისად მი იფუტიტური მიღების — ჩინი თეატრის სული, ჯანსაღი ორგანიზმია. ამიტომ იყო, რა მას ასეთი სიხარული შეეგება ქართული ახალგაზრდობის მატარებელი. განსაზღვრული იღვებია.

ამიტომ არის, რომ დურუჯმა თავის წრეიდან მიჩვეული რიგის არტისტები მოგვცა.

არტისტები, რომელთაც ანაზიათებს სცენის ვარტუილზობა, სცენური შესრულების ერთხანად ვაგება, რომელთაც სცენური ტენიკა ჩვენში გვიმტრებულ ხაზებში მოაქციეს და რაც უმთავრესია სცენის პოეტიკა შექმნეს.

დურუჯი — ქართული თეატრის ისტორიაში — მთელი ეპოქა იმ ასობითა, რომ იგი ქართულ დრამატურგიის განვითარების ერთგვარი იმპულსია.

გრიგოლ რობაქიძის „მად შტრემ“ და „ლამარა“ (ლონი და დურუჯამდე იყო დაწერილი) თანამედროვე ქართული თეატრის შთაფონებია.

გვიხარია, რომ დურუჯის სადღესასწაულო ტიპობის, როგორც დურუჯი და დალოცვა გრიგოლ რობაქიძის ლამარა ადგია თავზე.

კორპორაცია დურუჯმა ქართული კულტურის ახალი გვერდი გადაფურცლა — გამარჯვება მას.

ი. ვ. მარათმელი.

სიგიჟეს გაგაცთა ვუგალოზ დიდუბას!

მეფის წყობილებაში არც ჩვენს აზრს, არც მკლავს გასაკანბი არს ჰქონდა, შემოსალტული ვაყავით. ერთად ერთი თეატრი იყო, სადაც ჩვენი არხბა ისვენებდა, აწყობილობით გავიწყებდობდა და ოცნება დრთბნა შლიდა. ამიტომაც ვევაფებობთ თეატრს და კუნ პუნდრუჯის წინ შეგსწორავლით წმინდა სიყვარულს.

ჩვენი თეატრის ახლო წარსული ბეჭყუნავლება, უფრო კი მით: რომ მას ჰყავდა დიდებული ხელოჯანბი; თეითინ ხელოჯანბა არ იყო დიდი.

და ეს იმითომ, რომ ჩვენი თეატრი იყო უმთავრესად პირიფული, პირად შემოქმედებაზე დაფუძნებული.

ასეთმა თეატრმა დირსტელად შესარული თავისი მოწოდება და რეჟოლევიკიად მოკვდა.

იყო ცდა მისი ცოცხლობის, მაგრამ უნაყოფოდ ჩაიარა. ძველი თეატრის ფერხვილდან ამოხვეტა დურუჯმა. მისი პირველი მოვარდნა იყო ავტოქმედული ყუმბარა: ყუმბარას თანა სდებს ერთგვარი სიგიჟე. მაგრამ ის იყო სიგიჟე მამაცისა, გამბედავისა, შეუპოვარისა, რომელიც თავისი მოვლენებით აწყობს და ჰქმნის ახალ საქმეს, დიდი საქმეს.

მას აქეთ აი ორმა წელმა განელო და სიგიჟეს მამაცთა ვუგალოზ დიდუბას.

რა არის დურუჯი? კოლექტივი, მთლიანი შემოქმედება. მთლიანი ნებისყოფა, მთლიანი მტკიცე დისციპლინა, მსახიობთა ძიობა, რომლის მიზანია, შექმნას სრული მსახიობი, რომ მოვეცეს ხელოჯანბა.

ახლო წარსულში ჩვენი თეატრი იყო უფრო ეტნო-გრაფიული. დურუჯის თეატრი კი არის ინტერნაციონალური და ამავე დროს უღირესად ეროვნული.

ქართულ შემოქმედებას, ქართულ ხელოვნებას, ქართულ ნიჭს, ქართველ მწერალს, ქართველ მსახიობს დურუჯმა მისცა ახალი გზა, ახალი გასაქანი.

ქართულ თეატრს დურუჯმა გადაუშალა ახალი პერსპექტივები და ჩვენი თეატრის წინ ის აწყობს ახალ-ახალ მწვერელებს ხელოვნებისას.

ორი წლის მუშაობამ რა დაგვიანხეც? სრული განახლება ქართული თეატრისა და დურუჯის გამარჯვება. ჩემი გულწრფელი საღამო გამარჯვებულ დურუჯს!

ღურჯი-ღურჯისაჲს

აზილსში

ღრსუდ ორთქმაგალს გეოლა ბაგმევი...
 ყბა შეუკეთეს...
 მე შენსე დარდით გული დაგჭერი,
 ვით წინანდალმა აქ ტოლუკიანი...
 სორავამ ბანი ახალა კვდელს...
 ფიქრმა აწია ქუდი და ჭერი.
 ვარ უმენოთა...
 დანების ვლოკავ როგორც მაგბერი...
 შენ ხიყვარული იხე გმეწინადა
 ვით გულს ჭრისლიბა და ტუჩს ნაბერი.

გ ზ ა ზ ე

შენ ხელეში გაქვს რკინის და თუჯის
 და მუშის გულებს ჩაპატვრევ ფირი.
 გუგათ გასხი მხეფი „ღურჯის“,
 ვით ამ მაღალ მთებზე მყინვარის წვეტი
 შენ ვასიანში სჭამე სინგალი
 საგარეჯოში წყალი უხვია,
 ჩალაუბანში ვერ აგვსიკავენ,
 მატარებელსა თუ გადუხვია,
 მარჯანიშვილს და ხამა ახმეტელს
 დაგაყვყვარდით გაკახელმას
 თარუჯი“ წყას რაბ არ მოსკლდე
 და არ იწვევდე შენ გახელმას.

კ უ ვ ე შ ი

ჩემმა ფიქრებმა ღურჯათ დათოვეს
 შენ, რომ ისხელი. როცა ის კუე —
 ყველა ვაყებმა რომ მიატოვეს
 შენ, ჩემს გრძობაში მაძინ ისეუბე.
 სული აწეწე, გული დათუჯე,
 გრძობა დარკინე ვერდის კალაში...
 თუთით შეღებულ შენს ხელს და ტუჩებმ
 აქ უფრო ვერტოვი ვინემ ქალაქში.
 შენ ფრინდოწი და ღურჯენსია
 ზეგ ხალხს სდენიდან დაენსავებით,
 როცა ავდღებით ამ ვსახ რელსიანს
 მინდვრებს ვაწეებით და კანაგებია...
 თვალი ფოილა მინდორს კვლმა,
 და ძილი გიმლის გულის კვირებს;
 როცა ვახამე და მანაგელმა
 უკანახკნელთ ჩაუკვირებს...
 მივალთ, ორთქმაგალს რაღაც აწუხებს
 ამგვარ დარდისთვის არავინ გაკვირებ...
 შენ ოცდაათჯერ გაისდი წუდებმ,
 მაგრამ ერთხელაც არავინ გაემკეს.

პირა კობახიძე

გიორგი დავითაშვილი

აკაკი ვასაძე

პავლე კანიდაკი

დ უ რ უ ჯ ს

დურუჯი — მძიდ შეფიცილთა კორპორაცია ქართველ დაიპყრბისა, მრავალ მხრივ არის საყურადღებო. ორი წლის თავზე, როდესაც უკვე დაიხვეწა სახე ამ კორპორაციის და ჩამოშორდა მის.საავიჯტაციო ლოზუნგები, რომლებიც ახასიათებდა როგორც საბრძოლველად ახლად მოველწინელ გვეუსთ, ჩვენ გვაქვს საშუალება იბიექტიურად შევავთვალო დიდებითი მხარეები ამ ერთეულისა.

როდესაც ჩვენ ამ მხრით მივედგებით კორპორაცია „დურუჯის“ არ შეგვიღიან უბირველესად ყოველისა არ დღესათი ის ძირითადი დეაწლი, რომელიც მიუძღვის მას და არის გაპროფესიონალება ჩვენი მსახიობისა და საყურადღებო ხელოვნების თვითად სახელოვნო დარგად აღიარებულ რომელსაც თავდადებული სიყვარულით, პატიონად დეერგიული თავგამოდებით და სისტემატიური შრომით უნდა ემსახურო. მართალია, ყოველივე ეს საყვებით უკრ კიდევ არა აქვს ადამიური დურუჯის en masse, მაგრამ შედგომაც ამ გზაზე დიდი დამსახურებაა. მე ვმუშაობდი სახელმწიფო აკადემიურ დრამაში მისი ორგანიზაციის პირველ პერიოდში და ვემუშაობ ეხლაც, მაგრამ ხელსაყრ დრო ატმოსფერია იმ დროისა რ სულ სხვა არის დღეს.

მზინ დრამის თვითეულ მონაწილეს ახასიათებდა პიროველი მიდგომა საქმისადმი, დღეს უკვე კოლექტიური სულ შევფობს. მაშინ ყრბო წარმატების სურვილს ეჭირა უფრო აბილი, დღეს საერთო საქმის ინტერესი დვას

მაშინ ეგოისტური თავმოყვარეობა იყო მოკარნახე ვითარლის საქციელისა, დღეს საერთო წარმატებისა და გამარჯვების სურვილი მეტობს.

შეიძლებადა ამ პარალელების გამრავლება და დეტალიზაცია, მაგრამ დღეს ამის დრო არ არის.

ჩვენი დრამის დღევანდლება მკაცრებრებმა დურუჯის ამხელეებით შესწავლეს მალა აფერიალუბინათ დროშა ჩვენი ამხელე ხელოვნებისა და გაეთანაბრებინათ ჩვენი სცენა დღით სახელოვნო ცენტრების სცენისათვის.

დღეს ქართულ დრამას ისმენს არა მარტო ქართველი,

33. შალვაძე.

დურუჯი — როგორც მხატვრული კოლექტივი

(გაკვირთ)

დურუჯი არ იქნებოდა ისტორიამს საქმითა, რომ დროსად, უშუალოდ ფაქტთან გვერდის საქმე და მას დაკონდის მიხედობრივი კავშირი წარსულთან ან მომავალთან, მაშინ ისტორია ერთა დიდი ქრონოგრაფიული ხეობა იქნებოდა და ანატოლ ფრანკის თემით: „ისეთი დროელი და უხარო. რომ მიიხედვით ფაქტების. სიდიადისა, ტიპის სუბიექტიური ისტორიაც კი მიბლიურ სიწინელს მოგვყენდა“. მაგრამ ჩვენი, სადაც ზაქტიც კი

არამედ ყველა ეროვნების ხალხი: ქართულის მცოდნე და არა მცოდნეც.

„პამლუკ“ — უცანასკნელი მიღწევა ჩვენი დრამისა, რაც იმავე დროს არის „დურუჯის“ მიღწევა კ. მარჯანიშვილისა და ალ. ახმეტელის მეთაურობით, არის დიდი მასშტაბის მიღწევა. ამას არ უარყოფენ ისინი, ვინაც საკუთარ ძალთა ურწმუნოების მატლი დრდნის.

დამახასიათებელი თვისება ჩვენს ახალ თეატრის რომელსაც დღეს კ. მარჯანიშვილი, ა. ახმეტელი და დურუჯი მესვეურებს, არის უარყოფა მე-19 საუკუნის თეატრისა, იმ თეატრის, რომელიც იყო მხოლოდ ინტერპრეტატორი დრამატურგისა და თეატრის დამოუკიდებელ თვითად სახელოვნო შემოქმედ ერთეულს მიჩნევა. ეს დღეს ბუნებაც ცალკე დამოუკიდებელ გამშუქებას შიითხიის, რასაც ჩვენ თავის დროზე დავებრუნდებით.

ამ ეპოხე კი კორპორაცია „დურუჯის“ გულწრფელად და მეგობრულად ევილოცავ დღევანდელ მის დღესასწაულს, როგორც მათი პირადი მეგობარი და მოკლაქე, რომელსაც ახარებს ჩვენი თეატრის საქმით მიღწევანი.

ევილოცავ მათ უფრო, რომ ის გამომჩინებელი დეტალები, რომელიც ჩვენ შორის დავას იწვევდა მოიშორა „დურუჯმა“ და ამ ეპოხე საკამათო დაგერჩინა მხოლოდ პრინციპიალური დებულება — მსახიობის საყურადღებო ხიგვაში განცდის როლის შესახებ, რაც ფაქტიურად მიღებული აქვს „დურუჯს“ იმე პირველმთავრეულ შემანვის სახით.

ამაზედაც დეტალურად სხვა დროს და თუ შევხებთ ვაკერთ მხოლოდ იმიტომ, რომ როგორც თვითონ სთქვა აკაცი ვასაძე ილაპარაკებს ამის შესახებ თავის „წერილში“. დღეს კი ვისურვებთ გამარჯვებულენს უფრო დიდ გამარჯვებებს, დაუდგრომელ წინსვლას და ისეთ ბრწყინვალე შექვერვებას მიღწევას სასცენო ხელოვნების პრიზონტზე, რომელთაც, კიდევ უფრო მეტად გაახარებენ თავის სისრულთ და ელვარებით ჩვენი ხალხისა და ხელოვნების ყველა მეგობარი.

საკამათოა და ნებსით თუ უნებლიეთ მათი დარდილვაც და მიტქმალავც ბუნება, ჩვენი ვალია, როგორც მოკლაქის თუ ჩვენ ღონეს არ აღუმატება, ორივეს აღდგენა. ფაქტისა და მისი წინამშობი მიხედებისა.

1924 წლის... 29 იანვარი...
მანიფესტი და სენსაცია ქართველ საზოგადოებაში, სენსაცია ქართულ პრესაში... ჩვენა თეატრის დიდ ავტომობილში ჩავდომანს... ჩვენებენ გამოუცდილი, ახალგაზრ-

ალექსანდრე კორშიაკიძე

მიხ. ლორიოშვილი

ნიკი მატაიძე

და მოფერები... ნება გვიბოძეთ, რომ ეს ჩვენ არ მოეხებინათ... და ვინ მოსთვლის იმ სატრფიალო წერილებს, რაც ჩვენს გარშემო იბეჭდებოდა ჩვენს მოწინააღმდეგეებს. მე ვფიქრობ მათ დეკარგათ მაღა ჩვენზედ და გვარა ეპიტეტებით ვულის მოუხანხნისა და არც ჩვენს ვიწუხებთ თავს მათ გასწენებაზე. რა მოხდა? ერთი კი უდავოა: კორპორაცია გარკვეული პრინციპითა და იდეით გამოიხეუდა და საზოგადოების წინაშე და დრო ვადსალო იღებენ პატრონები ნაცად ლანძღვა-გინებით შეგვეყარონ.

რამ გამოიწვია მათი ასეთი გამოხატება? ნუთუ მართლა ჩვენმა „ლანძღვა-გინებამ“, თუ უფრო საპატიო მიზეზი ჰქონდა მათ ავილილებას? რა თქმა უნდა — უფრო საპატიო, და, სამწუხაროდ, ესეც ჩვენი ვალაია გამოფარკით, თორემ მიუხედავად შალვა დადიანის ცდისა, რომელიც ერთ-ერთ წერილში „ქართულ სიტყვისა“ დასაბუთდა: „მწერლებსა და მსახიობებს ერთხელაც არ მგონებოდა ღმერთს თეატრის რაობა თეატრითელად მონაცხლომდებით გაგვეშუქებიათ“, მაინც გავრკვეველი გარჩა, რადგან მაშინდელმა კამათმა ყოველგვარი საზოგადოება გადალახა და „უდავო კემპარიტებანი ჩვენის თეატრისა, ცალკე გამოკვლევებით“, — ვერ განამტკიცა.

ერგვლეს თეატრის შემდეგ საგანძობი ანტრეპრეტი გავკეთდა, რომ გ. ერისთავის თეატრს წარსული თეატრის ხასიათი ატეისტურად არ შესისხლხორცეობდა და რომ ამ დამარცხებულ პატრიოტისთვის და მრავალათასის გარანკოვს გასართობი, თეატრის სახით, არ მოეხნება. შეთქმულმა ინტელიციტ ქართულ საზოგადოებაში სხვა სახის თეატრი წარმოშობილიყო. მაგრამ ფაქტი, ფაქტით რჩება და 1850 წელს 2 იანვარს, ვორონოვიის პრადენებით გ. ერისთავის თეატრი დაარსდა. ფორმა, სახე-გარკვეული, თუმცა სკენის მოყვარული დასი, მაგრამ იგივე წესი, გაბეჭდობა, როგორც მის გვერდით მყოფ რუსულ თეატრში, თუ გავხილავთ, ცოტას გამოკლებით. იქაც სკენის მოყვარება იქედან შტამში, რუსეთის პროვინციის თეატრისა. აქედან — ფორმა გ. ერისთავის ღრამების და განსახიერების აქედან ტრადიცია სიტყვისა და უნებუნებლად ცენტრისა და აღდგენი ნების არ მათი — მიმუშავი მოკლე.

კიდევ მეორე ანტრეპრეტი მაგრამ გ. ერისთავის თეატრის მიხსიერებაშიც კი არ წაშლდა, როდესაც 1878 წელს დასი დაარსდა 1878 წელს, რომელიც სახელია დასი, რომელნიც უფრო გამოკვლევით დატყვევების ციას. რუსეთი: კომედიის — შეტყობი. საჭირო კომედიის — ვასო აბაშიძე, რუსეთი: რუსეთის თეატრში — მონალოგი, არალენივი, საქართველოს თეატრის სახიშვილი. მეთოდი ცხოვრება, სკოლა ერთი, თეატრის თა ასპარეზი უფრო უკრავდა, უკანასკნელსა კი კიდებულნი იმდენათ, რომელიც უნდა მასალა იორიგინალური. თორემ შალვა დადიანი არ როდესაც ქართულ თეატრის აღმოჩენაში მისი მწიფო მკითრე თეატრს, (სტრუქტურაში) მისი „დურუჯის“ წინა თეატრზე და ის საჯარო და წერილებში მას მერჯულ წოდებულ თეატრს თეატრს ადარებდა. ასას ის სანამ ჩვენ გამოვიდოდით საზოგადოების დაუბრუნდით საგანს მისი და...

ვასო აბაშიძის, მაკა სეთაროვის და ლადო მესხიშვილის თეატრი არის მავთი ჩამირჩეობდა მოსკოვის მიკოე თეატრს. როგორც ძალებით, დიდი ოსტატობით, ხშირად მკეტი ნიჭიერებითაც, მეთოდით და ფორმით. ახრია სხვაობა და ფორმალური მეთოდი, მაინც და მაინც არც იქ იყო ბოლომდე ერთი ხაზის. არავის დაავიწყდება ქართული თეატრის ერთი ბუმბერაზიც — კოტე მესხი, რომელმაც ფრანგული თეატრის იერი შეიტანა ქართულ თეატრში და მას მთელი ჰლედა ჰყავდა. მათში საქმარისა ერთი ბრწყინვალე თეატრა — ეფემია მესხი ვაიხსენით. უეჭველად ეს ორი ძლიერი ნაკადი, მეთოდის, განსაზღვრების მხრივ ქართულ თეატრს ახასიათებდა მანამ, სანამ ქართული საზოგადოებრივი ცხოვრება ქაოტიურ მდგომარეობას თავს დააღწევდა და ერთგვარ კალაპოტში ჩადევნობდა. მეტკვამეტე საუკუნის მიწურულს თუ ეფერძთათალი კლასიფიკაცია ხდება ქართული საზოგადოების, მის დასასრულს, უკვე გარკვეულ სოციალურ წრეებს ვხვდავთ, გარკვეული პოზიციებითა და მიხებით, ატმოსფერულად გადმოტანილი იდებში ქართველი სიხსლსა და გულში ისე ღრმად ჩაჯდა, რომ განსაკუთრებულ ორიგინალურ მოვლენებთან კვაქეს საქმე. სანიშნოთი მარტო, არილ ჯოჯოხეთი რომ დაეახსებოთ ისიც კნარა დასკენისათვის რომ იგი ვანუშვიორებელია ჩვენშიც და სხვადას. აქედან დასკვნა: სხვა წრეებშიაც უნდა ყოველიყო ანალოგიური მოვლენები — და იყო ისიც. მაგრამ ეკრძოდ დრამაში ნიჭურ მსახიობთა დიდ ოსტატობის წყალობით, ნანესხი ფორმა და შინაარსი ირრდილებოდა, რამაც ძლიერ გაათამაშა შენდგი თათმა მსახიობებისა და დრამატურგთა და წყლ მომავლებულმა ძველების ნიჭიერებით, თავი უხსნენ საერთოდად იგრძნეს და იმავე მეთოდით გაუდგნენ სეთეატრო აღმწიხებლობას, ძაგრამ ვიღებთ რა მსყდველობაში დროს, საზოგადოებრივ მდგომარეობას ძველებისს და თუ ასეოც ცვაგავლს კლასიკებთა შორის ჩავიცილებთ. მიუხედავით იმისა, რომ იგი ფორმალური მეთოდის მხრივ სრულიად არ არის გამართლებული, როგორც დანიელ ჭონქაძე, თავის რომანითი, სამაგეორად თუ ჩვენს წინა მყოფთ მეთოდიც და ფორმაც ვერ უქოთ. — ნუ დაგვემღწეოთ. რაშია საქმე?

ჩვენის ახრით შემდგომი:

1. თუ პირველ შემთხვევაში ხშირად თემაც და ფორმაც ნასესხებია, სამაგვიროდ ქართული სიხსლთ და მავჯისკებოთ ცდა მთელი ყოფის გამოსისა, რაც უეჭველად ჩრდილავს ფორმისა და შინაარსს და აქედან გამომდინარე მიხებით, ხანდახან საკანთან და თემსთან მისვლს მეთოდი, თავისებურ, ორიგინალურ სახეს ღებულობს: მეორე შემთხვევაში: პროვინციალური გამგეობა ხან ოსტატოესის, ვინიჩნანოს, იხსენის, ჰაუპენანის: სხვების და ასე წარმოიღვინეთ, მთ რემარკესაც ყო წაპაძეს, რეპრეტესაც, რომელიც თანამდროვე დრამატურგის პროგრამაში სრულიად არ შედის და შექსპარის, მოლიერის დადგენილი, რაც ნათლთ სჩანს მათ ნაწარმოებთაგან, ვარდა მათი ლიტერატურულ ღირსებისა, უმთავრესად ის, რომ ყოველი დრამატული ნაწარმოები თეატრისათვის მხოლოდ და მხოლოდ მასალას წარმოადგენს, ეს ამბავი სრულ დაეწყებებს მიეცა და მარტო ლატონმა, ისიც უხე-

ირო ლიტერატურამ სრულებით შთახებო თეატრის ახრით და შნიშუნებოდაც. 2) მეორეს მხრივ თუ ევროპის თეატრი ბოლოს და ბოლოს ერთ სახეს წარმოადგენს და იგი მოლიანად განარჩევა თავის სახით, იაპონის, ჩინეთის, ინდოეთის თეატრებისაგან, აქაც სრულიად მოუშენებელი ადამიანი რუსეთის და საფრანგეთის თეატრის ერთი კოფეციენტით ვერ გახსნის. სხვაობა ამკარაა... მეთოდი სხვადასხვა... ფორმა სხვადასხვა და თემის არსებითი შნიშუნებოდაა არა აქვს, სწორედ ეს ორი ხეზოდ დასახელებული მხარე, აქვდა ჩვენ წინამყოფ თეატრს და იგი სრულ დეკადანსამდე მივიდა. სრულიად ზერელე, მოფეთქებათ უნდა ჩათვალოს ის ლელუვა საზოგადოების, რაც 1920 წელს დაარსებულ სახელმწიფო დრამის მიმართ იყო, იმ ხანგრძლივ სათეატრო სიმშლისა. ქართულ თეატრის დაწეს შემდეგ.

მათილ რა მოხდა? საუთვესო ძალები, ძველები, ახლები, ახალი დადგმები, ახალი დეკორაციები, მშენიერი თეატრი და ერთი წელიც არ გასულა — თითქოს აქ არაუფერიაო, იგივე გულ-გრილობა და გულ-ვატებითი მსახიობნი რუსთაველის პანსექტის ფილაქნზე ჩამოსხდარნი სვედით ბეკოდენ რევისორზე, აქტიორზე, თეატრზე... გამოსავალი არსად და ასე ვეალ... ზეგ... და ზეგ?... მოვარდა თეატრში, როგორც მტრცხალი მომავალ ვახუხულია, საშა ახმეტელი და პირველი დებიუტით თეატრში თითქო სენსაცია მოხდინა. პირველად მუსიკალური ილუსტრაცია ჰევისსათვის. ქართული „სამათა“ და აქტიორებს უკვე საამისო რითიმი არ აღმოაჩნდა. ბუხლენი: "ბალეტი იაქრამი უნდა და აია დრამაში" — მაგრამ რანინც გრძობდენ, რომ რაღაც ახალია, გაიკრვეს, მოგორიც იქნა გაუთქვს ~~ბეჭდვითი~~ ხანისა და შემდეგ ისევე კვლავ შეუღებურად... ენა თეატრში: სამატეროდ თეატრის ანარეკლი, ესე უკვე მთლი წლებს დაეტყო თავის გარკვეულ სახით). "კორონი". მიკოე თეატრი, ნატურალისტური, ყოველ რევისორს თავის მიმართულება ახასიათებდა. (ერთმა რევისორთაგანმა არ იცოდა, რომელი თეატრის ხაზს მიმზობოდა და მგონია მას ეს საკითხი დღესაც გაურკვეველი დარჩა) და ყველა ამას მოემატა საშა ახმეტელი თავის პირველი ბრწყინვალე ცდით, რომელმაც მათში ელვასაგით გაიარა ჩვენი თეატრის ცხოვრებაში. მაგრამ ამ ცდამ ვერ შეჯავრა დაობებული მეთოდი და ფორმა წინა თეატრისა და თეატრი იდურთა გაკორტებული მილასლასდა 1922 წლამდე. მაშინ არამც თუ არსებული დრამის დახურვა გადაწყდა, არამედ ქართული სახელმწიფო დრამის იდეაც-კი კინალამ გაკორტდა; რომ ქართული თეატრის შორიონტზე, თიორიკის თქმით, კოსტანტინე მარკაინიშვილის ფანტასტიკური ფეგურა არ გამოჩენილიყო და ეს მართლაც თეატრალურ რუსეთის შემკრები თეატრალურ საქართველოს შეკრებს არ შესდგომოდა. არც დიდი ხანი დასკორდა. ვინც ცოცხალი და მომქმედი სასცენო ძალა იყო, მაშინ ყველას სახელმწიფო დრამაში ჰქონდა თავი მოყრილ და ნოემბრის 23 ქართული თეატრის ისტორიაში არასოდეს არ წაიშლებდა, არ წაიშლება არა იმიტომ, კარგი წარმოდგენა რომ იყო, კარგი ანსამბლი, კარგი თამაში, შეიძლება ძველად, უკეთეს წარმოდგენაც იყო და უფრო ნიჭიერი შესრულე-

გიორგი სარქველიძე

შალვა ლაშვილი

დავით ახველიძე

მეორე მხარე

ბაც არა, არამედ აქ სულ ახალი ხაზი, ახალი წარმოდგენის ფორმაცია იყო, რომე ვერც ერთ თეატრის განსახიერებას ვერ შევხებოდეთ. ამ დროს ვხეხუნდ წამომდგარი საზოგადოება, რომელიც მთელ თეატრს ივაციებდა უმართავდა, ის ინტუიციით გრძობდა ასეთ ფორმის თეატრს. მათთვის ეს ქართულ გულთან. დიხს, ეს იყო სინთეტიკური თეატრის დაწყება საქართველოში კ. მარჯანიშვილი, სილვ აარტისტი, ეს პირველი ჯადოსანი თეატრის წარმომადგენელი თანამართ მატარებელია თეატრში შემავალ კლასიკური რიუმის, სიტუციის და მუსიკის და უკანასკნელ, რომელიც შეიძლება ერთადერთი უტყუარი და უცვლელი მუსიკის საშეღებით, ქართულ პლასტიკურ და მხატვრობისა და აქედან შემდგომი შეიძლება ქართული თეატრის კონტურები მონახოს. უნდა ითქვას სიხარული და ძველები და არც ახლები ასეთ თეატრისათვის მთლიან არ ვიყავით და თუ თეატრში მაშინ შეიძლება არტიზმი, ამის მიზეზი ისევე ძველები იყვნენ, ეს ნიშნები სიმძიმენი დასისა, რომელნიც უკვე დასრულდა მათი ატრო მასალას წარმომადგენლები და აგრეთვე მათი შეთვისებოდენ ამ ახალ მოვლენას. ხოლო ახალი თეატრი და ზოგიერთი ძველი სკოლის წარმომადგენლები მათი განსაოცარის ენერგიით შეუძლებენ თავის ვარსკვლავს და დახარისხებას და აქ დაიბადა გვევი და შიშვი, რომელიც კოტე მარჯანიშვილის ხაზი თეატრში არ გაქრებულა. ეს იყო ერთი მთავარი მიზეზთაგანი რომელიც დიდი ხანის დაარსებისა, რომელიც იყოფრმებით და რეპერტუარის გზით ვერავითარ გარდატეხას ვერ მოახდელიდა, არამედ რევიოლოციონერის პირობას დაიბადა ახალი წარმოდგენისა. ახალ არტიზტის აღზრდასა შემოქმედებისა და დარჯაით დასდგომოდა კოტე მარჯანიშვილის მიღწევებს ქართულ თეატრში. შესძლო ეს თუ არა კორპორაცია „დურუჯში“ ამ ორი წლის განმავლობაში ამ ორი წლის განმავლობაში ჩვენც ვაგვეპარა, ადვილი გასაგებია, ჯერ ქართული დრამა მოლაღ არ არის „დურუჯის“ ატრომდგომით გადგომილი. სხვა არა იყოს რა დრამატურ-გა მთვასაც აქვს დანაშაული; მასალა უფლებად საქირაო თეატრისათვის. მეორეს მხარე კი — კორპორაციის არტიზტები უკვე ყალიბდებიან და რაც აღსანიშნავია მათ შტაში „დურუჯის“ კორპორაციის აქვთ, მოქალაქე არავითარი წინათ განზრახული შტაში არა სწავლობს, როგორც ხელის შემშლელი თვისება არტიზტის პირველი სათვის. არტიზტი სინთეტიკური — სტერის წყაროდან მოყვლებული „ჰამლეტად“ არტიზტი. კორპორაციის წინაშე ზოლოგიურ განცდათა გარეშე. აქ ფილმის თეორიის წინ მას არ დაებრუნებოდათ. გუგუბობთ! რაიმე შედეგად პრინციპში „სტერის წყაროდან“ მოყოლებული „ჰამლეტად“ ამდენ სრულიად არავერი! დრამა — იგივე მასალა თეატრისათვის მხოლოდ და მხოლოდ.

ტექსტი — ისეთივე მონტაჟი „ჰამლეტში“, რომელიც „სტერის წყაროში“, რითიმ — ისეთივე როგორც „დურუჯის“ არტიზტი — განცდაში ისეთივე თეატრული სიფიქსი და სწავლობდათ. არტიზტი — კ. მარჯანიშვილის თეატრისათვის იდენი გონებით მიმდები, ხოლო შემოქმედების მიმართებით, გულით მღერული ახალ სახეთა და იდებია.

კორპორაციამ ერთი ეტაპი მოსამხედველ მუშაობისა გადაიტანა. სახელდობრ: არტისტის ელასტიურობა—მზად ყოფნა იმისათვის, რომ ყოველი თეატრალური მასალა ერთი ვასალებით არ გაიღვება. ამისთვის იყო ორი წლის განმავლობაში განხლები ძიების გზები „ცხვრის წყაროდან“—„პამლეტადე“; „პამლეტი“ კი მეორე პერიოდი

იწყება კორპორაციის მხატვრულ ცსოკრესაში, რომელიც უფრო შლის კორპორაციის უახლოეს პერსპექტივებს და შორს არ არის ის დრო, როდესაც კორპორაცია, როგორც მხატვრული კოლექტივი, ორიგინალურ ისტატთა თი-გულათ იქცევა.

ბმსარიონ უმნბტი.

„ღურუჯის ღლისთვის“

არა უბრალოდ და არა ღამაში ვესტისათვის მივიღეთ ჩვენ ლიტერატურულ ტერორისა და თავდასმების მეთაურობა. არა ერთი ტრაფარეტული ტრადიცია ქართული ხელოვნების მივეციტ ჩვენ დარღვევასა და დავიწყებას; არა ერთი ავტორიტეტული რღტინა შევარყიეთ.

მაგრამ არის ტრადიციებიც, რომელთაც ჩვენ ვიცავთ ვაგრძელებთ და ვამაღლებთ; ტრადიციები რომლებიც იცოცხლებენ პოეზიაში, ვიდრე არსებობს თითონ პოეზია. მათ შორის ტრადიცია თეატრის სიყვარულის და მასთან სიახლოვის.

მხოლოდ თეატრების ისტორიამ არ იცის წუთი როცა თეატრს არ უგრძნოს პოეზიის თანამზავერობა. და სიახლოვე.

თეატრები ყოველთვის ვითარდებიან ლიტერატურულ იღებებზე. ამის ერთი გამართლება ისიცაა, რომ თანამღროვე მწერაკენე თეატრები გამოდინ პოეტების მიერ შექმნილ ქვედითი ფორმულიდან.

თუ არ ვაივისენებთ იმასაც, რომ ხშირათ თეატრები ეძლევიან ლიტერატურის დამკვრობ გავლენას, რომლის აღნიშვნა ქართლ სინამდვილეში ჩვენ მოგვიხდა პირველათ და კოტმ მარჯანიშვილმა მის საბოლოო მოუგრაბა კისტრა.

დაბოლოს თეატრი და პოეზია ეს არის სახეობა ხელოვნების ერთიანი ბუნებისა, რასაკვირვებია ბევრთ განსხვავებული და გამიჯნული. მაგრამ მიზნობრივთ თანაბარი და შეიძლება ერთიანიც.

ამიტომ ჩვენ, ქართული პოეზიის მემარცხენე და უახლეს თაობას არ შეგვიძლია არ გვიხაროდეს 29 იანვარი. ამ დღეს ჩვენ აღვნიშნავთ უყოყმანო განცხადებით, რომ ჩვენი თანაგრძნობა უდავლო ეყუთვნის „ღურუჯს“. ჩვენ ყოველთვის ვეკავით თეატრალურ განახლების და ტრანსფორმაციის ორიენტატორები.

„ღურუჯი“-ს გამოსვლის პირველ დღეში, ჩვენმა ფორნტმა გამოაქვეყნა საგანგებო მინიფესტი თეატრზე ჩვენი ფრნზლის პირველ ნუმრიდან დღემდე, ყოველი ჩვენი ბექდეითი და სიტყვიერი გამოსვლა შეიცავდა საქმიან და

გეგმაზომილ ინტერესს თეატრალურ პრობლემებისადმი, მაგრამ ჩვენ არ ვცდილვართ ქართული თეატრის საკითხები ჩვენი ავტორიტეტის საექსპლოატაციო ბაზისათ ვამოგვეყენებია.

„ღურუჯი“-ს ორი წლის პრაქტიკამ შემოაბრუნა ქართული დრამა ნათელი პერსპექტივების ფონზე და ესლაც ველსათვის ფაქტია რომ „ღურუჯმა“ ჩვენ სცენას ერთეული არტისტული ნიჭების მაგივრად, პისცა ჰარმონიული თეატრალური ანსამბლი. აქ პირველად ქართულმა დრამამ თავი დააღწია პრიმიტიულობას და მსახიობის კულტურასთან ერთად ჩაისახა თეატრალური გემოვნების ევროპული კულტურა.

თეატრის თავისებურება იმაშიაც არის, რომ მისი მიღწევები არ ემორჩილებიან სიტყვიერ გადმოცემას. ჩვენაც ვერ შევძლებთ ამ ნაქართო წყნოლოში მოლოინთ მარმოიდგინებთ „ღურუჯი“-ს უღრესად პროგრესული როლი ქართული ხელოვნებისა და კულტურის მიმართ.

ჩვენ არც იმ აღფრთოვნებულ რეცენზენტებს ვეთანხმებით, რომელთაც გონიათ რომ ჩვენი ახალი სცენა უკვე გათთანაბრდა საკაცობრიო ხელოვნების მწვერვალებს.

ჩვენ „ღურუჯი“-სათვის განსაკუთრებულ დღესაც კი არ დავფარავთ რომ კორპორაციას მართებს კიდევ ბევრის დაპყრობა და გამოოკვევა. მან უნდა შექმნას გარკვეული თეატრალური შკოლა და საამის ქმედითი ფორმულა და ვაგება; მან უნდა მოგვეცეს თეატრი—თითიმუბდი არც ფოტოგრაფია და საარც, არც ტრიბუნა, არამედ მშენებლობა და ორგანიზაცია ახალი ქართული საზოგადოებრივი ყოფის და ფსიხიკის.

დასასრულ მან უნდა დაიპყროს ქართული აუდიტორია და ნაბის მასში მალალი ვაგებისა და გემოვნების მაყურებელი და თეატრალურ შთაგონების რეზერვეუარიც. ეს არის სურვილი, მაგრამ არა მარტო სურვილი ეს არის კარნახი ქართული კულტურის დღევანდლობის და თეთთან „ღურუჯი“-ს ისტორიული გამართლების პირობაც.

უშნიგი აბიძე

აკაკი ბორაგა

ახმათელი

დ უ რ უ ჯ ი *

კორპორაცია „დურუჯი“ წარმოშობას ბევრი დღე-რამოდენიმე პიროვნების უბრალო კაპრიზის შედეგად სთვლის.

ზოგი იმ აზრისაა, ვითომ „დურუჯი“ დაარსებულ იმ მოლოდინით, რომ ვიღაცებს სურდათ ეამთა აარებაში თვისი პირადი ანგარებანი განემტკიცებიათ. არიან ისეთებიც, რომელნიც კორპორაციის უბრალო ა-ბიჭურ კომპანიას სთვლის.

* მასალის გვიან მიღების გამო წერილი წინა რიგებში ვერ ჩაედ.

ამჟამად „მეშინების“ შეხვედრები, რასაც ვირყვლია, ანგარიშის გასაწევი არ არის.

რა არის კორპორაცია „დურუჯი“? რამ წარმოშვა იგი საქართველოში? რა იყო უმთავრესი მიზეზი? რა აზრი აქვს მის არსებობას? და რა მიზნებითაა იგი შეიარაღებული.

ვინაიდან გარემოება ხელს არ გვიწყობს, ჩვენ შევეცდებით ყველა ეს კითხვები ზოგადად მაინც ვაგებარტოთ. საზოგადოთ ხელოვნება და მით უმეტესათ თეატრი აუცილებლივ ესწრაფის იყოს არსებულ ეპოქის მხრივ მხედველობის გამომსახველი, ძალიან ხშირად ისევე ხდება, რომ ახალი ხელოვნება იწყებს ახალ მსოფლივ დევლობას; ხელოვნება, გრძნობით, ინტუიციით, მკრთალ იმ გეზს, რომელსაც Patis საძირკვლად უდებს ახალ შექმნების სისტემატიკას. ასეთი მავალითები ბევრია ისტორიაში.

ყოველ ეპოქას ახასიათებს არსებული საზოგადოებრივი ძალთა განწყობილება და თანაოლი მისი ყოველმხრივი კულტურა, როგორც თორმით და შინაარსით, აგრეთვე ინტენსიურობით.

ამ თვალსაზრისით ძველი თეატრი ნამდვილი პირდაპირი შეილი იყო თავისი ეპოქის და ამ ეპოქის მსოფლივ დევლობის.

ვინ არ იცნობს ამ საშინელ პოლიტიკას. რუსეთის გამხეცებულ მონარქიზმს და მის უზუნველ რუსეთის პოლიტიკას აქვს ერთი მიზანი შექმნას ერთ რუსეთი სხვა ეროვნებათა გარუსებით, სხვა ეროვნებათა სრული განადგურებით, მათი კულტურის, ისტორიის აღმოებრით.

ამ დროის საქართველოს საზოგადოების აქტიურობას წარმოადგენს თავადაზნაურობა, რომელიც ყოველ მხრივ ხელს უწყობს ამ მონარქიზმის გარუსების პოლიტიკას. გლეხი, მუშა, მონარქიზმით გათვლილი საზოგადოებრივ ცხოვრებიდან გარიყულია, ინტელიგენცია აღზრდილი მონარქიულ რუსეთის სასწავლებლებში უნდა გარუსებულია, ქართველის ოჯახი აღარ ლაპარაკობს ეს და არ სურს ილაპარაკოს ქართულ ენაზე. აქტიური ნაწილი ინტელიგენციისა რევოლუციონერთა რიგებში დგება და თვითღვივებით საერთო მუშაობაში ემება და მათ ერთვება კულტურის ბრძოლისათვის გერ-გერობით არ სკალია.

იყო დრო, როდესაც ეროვნულ საქმეთ მიზნად ქართველ პრისტავის, გორდოლოვის, ვანდარამის ან და ბოლოა ჩინოვიციის დანიშნება.

ამ დროს ქართველი ინტელიგენცია საკუთარ მსოფლივ მხედველობას მოკლებულია. იგი ნათლად ხედავს საერთო კულტურის განადგურებას, მაგრამ არ ძალუხსნის თეატრი წინააღმდეგობის გაწევა. გადაგვარებული სკოლით, გულით, იგი მხოლოდ ინტუიტურად გრძნობს საკუთარ კულტურის შენარჩუნების საჭიროებას და თუ ამ მიზანს იგი რამეს აკეთებს, მხოლოდ და მხოლოდ როგორც ქველმოქმედი, ეროვნული კულტურა ქველმოქმედი ხელშია. და უკანასკნელი ცდილობდნენ ამ ქველმოქმედ კულტურის ნისახის შენარჩუნებას მაინც.

ძველი თეატრი მარჯვით ასრულებს ამ დროის თავრეს უსლის კვიებას, მაილი-მისი მოქმედებით მხოლოდ

შენარჩუნება ოდნავ ნასახ ეროვნულ სახის. როგორც თვითონ ეპოქა, ისევე თეატრი მოკლებულია დამოუკიდებელ შემოქმედებას. ამ თავისი შენარჩუნების პოლიტიკისათვის თეატრი ეძებს საშუალებებს და ამ საშუალებებს იგი პპოვეს იმავე რუსეთის თეატრებში. თეატრი იძულებულია მიჰპაროს რუსეთის თეატრს უფრო იმიტრამ, რომ თვით მსმენელი ამავსებ მოითხოვს. მსმენელი აღზრდილი რუსეთის კულტურაზედ უკვე დანათესავებულია მასთან და მისი სურვილიცაა ასეთივე კულტურა მხოლოდ ქართულ ენაზე პპოვოს თავისივე თეატრში.

უნებისყოფა საზოგადოება, უნებისყოფა თეატრი და მისი არტისტიკი. დამოკიდებულია საზოგადოება მონარქიულ რუსეთისაგან, დამოკიდებულია თეატრი, დამოკიდებულია არტისტიკი, დრამატურული. უხასიათო საზოგადოების წევრი-ქართველი, უხასიათო თეატრიც, უხასიათო არტისტიკი, როგორც ორგანიზმი, მოკლებულია საკუთარ ნებას, შემოქმედებითი უნარს, ისევე როგორც ამ დროის საზოგადოება.

რეგულირება ერთის დაკრით აღმოფხვრა რუსეთში მონარქიზმი. მოკვდა მონარქიზმი რუსეთში და მასთან ერთად მისი უღმობიელი პოლიტიკა ჩვენში.

საქართველოს შერჩა განადგურებული საზოგადოება.

განთავისუფლებული ეროვნული კულტურა მოითხოვდა თავის გზას და საკუთარ უნარზე ნაშენ შემოქმედებას. ინტელექტუალი ვალდებული იყო საკუთარ კერას დაბრუნებოდა და თავის ნამდვილი სახე მოეპოვა.

ძველ თეატრსაც სურდა ამ გზას დასდგომოდა, ლამობდა ძველი თეატრი ახალი სულით მონათლულიყო, მაგრამ ამაოდ, მას თუიმე აღარც ძალა და აღარც უნარი შესწევდა ამისთვის.

ველრაჟაუერმა უშველა მის და იგი მოკვდა.

აშკარა შეიქმნა, რომ ახალ ეპოქას სჭირია, არა მარტო ახალი თეატრალური ორგანიზმი, რომელიც ჰქმნის ახალ თეატრს, ან ახალი არტისტიკა, — უფრო მეტი, — მას თურმე სჭირია სულ ახალი პიროვნება, თეატრალი მოღვაწე.

ამ სწორედ ამ ახალ პიროვნების ასაღზებლად დაარსდა თეატრში კორპორაცია და არა კავშირი.

ამ მთავარი მიზეზი კორპორაცია „დურუჯი“-ს წარმოშობისა.

რა არის კორპორაცია? თანაწორ უფლებიანი ყველა ერთის და ერთი ყველას დახმარებ ამხანაგური კრებული საერთო მიზნის გასამტკიცებლად. კორპორაცია — ნამდვილი მოწუნა ნებაყოფლობითი დისციპლინით განმტკიცებული. კორპორაციის მთავარი მიზანია, როგორც თეატრის გამტკიცება და ეროვნულ კულტურის გაღვივება, აგრეთვე არატისტიკის როგორც პროფესიონალის ისევე პიროვნების უმადლესად გაკულტურისება. ახალ

თეატრის, პირველი შეიღს ახალ ეპოქისას ესაქიროება ახალის ნების ყოფის, კოლექტიურ სულით გაყვლითილი არტისტიკა. უამისით ჩვენში თეატრი არ შეიქმნება. კორპორაციაში, როგორც ორგანიზაციაში, ყველა აქტიური წევრია. თვითველი კორპორანტი განსაკუთრებულ დროში ასევესებით განაგებს მთელს ორგანიზაციას, თავისი სინდისის და საქმის ინტერესის მიხედვით. იგი იწვრთნება როგორც გამგებლობის, ისევე მორჩილების ფუნქციებში. კორპორაცია „დურუჯი“ ითხოვს თავის წევრიდან სასტიკ ნებისყოფას, შრომის უნარს და კოლექტიურ სულისცევათების აღზნებას — ესაა კორპორაციის მთავარი მიზანი.

ასეთი ორგანიზაცია არტისტიკა შორის პირველია მთელს მსოფლიოში.

საქართველოს განსაკუთრებულმა ისტორიულმა პირობებმა წარმოშვა განსაკუთრებული თეატრალური ორგანიზმი.

ამ ორგანიზაციის ნაყოფს ახლა ყველა ჰგედავს.

კორპორაცია „დურუჯის“ თავისებური საზოგადოებრივი ხასიათის, მოქმედების გეზი აქვს, იგი როგორც თეატრში მომუშაების აგრეთვე მათურების, ფისიკის გარდაქმნას ლაბობს. მას კანონიერად არა მიაჩნია იქცა, ემოცია, ტემპი ჩვენი საზოგადოებრივ ყოფა-ცხოვრების და მის ასაშლელად, ასაფორიაქებლად ხშორად არა ჩვეულგებრივ მოძიწილ ნაბიჯს მიჰმართავს. „დურუჯი“ ყველგან შეიჭიკება თუ მას წაშაშ, რომ თავის იერიშით, შემოქმედებითი გახელებას გამოიწვევს.

კორპორაცია „დურუჯი“ თეატრალური ორგანიზაციაა და მას, როგორც ასეთს აქვს თავისი თეატრალური იდეოლოგია, რომელსაც მეფიურობს ჩვენი ძვირფასი კ. მარჯანიშვილი. „დურუჯის“ თეატრი ძიების თეატრია, მხოლოდ უორმში და არა იდეოლოგიაში. ჩვენი ანტირიალისტიკა ვართ. რატომ? იმიტომ, რომ ჩვენთვის, როგორც ამას ეარლ ლიპსენტი ამბობს არსებობს რეალური შემეცნება — შეგნება ხელოვნების და არა რეალური თვით ხელოვნება. ხელოვნება ცხოვრების ფხრალს ასახავს არა არამედ მისი იდეური გაგრძელებათ. თეატრალური და ცხოვრების სინამდვილე სულ სხვა და სხვა კანონებს ემორჩილებიან. ეს „დურუჯის“ რწენება. ხელოვნების შემოქმედება განუსაზღვრელია ფორმებში რასიცილ ტემპზედ, ემოციასზედ და ტემპერამენტზედ დაყრდნობილი. თუ ხელოვნება მარტო ცხოვრების ასახვაა, მაშინ შემოქმედების ფარგლებში შეზღუდული და ფრთხილშეკვიცილია. ეს დურუჯის არ სწავს.

ჩვენ ვეძიებთ ქართულ თეატრის სახეს, და ქართულ არტისტის კონტურს. ყველა ეროვნებათა თეატრების განსხვავება მხოლოდ ამშია. საქართველოს უნდა ჰქონდეს თავისი საკუთარი დამოუკიდებელი თეატრი ანთებული ქართული გულით და აღზნებული ქართული სულით.

ქართული თეატრის გამარჯვების დღეს

თეატრალური ხელოვნება განისაზღვრება ორი პოლიუთი: სცენა და მსახურებელი, ე. ი. თეატრი და აქსელდობა. უკანასკნელის გემოვნება და განცდის წინასწარი რამდენად ეპოქის კონსერვტირებაში მოცულობა, იმდენად იგი ეკვივალენტია თეატრის მიმართების. საზოგადოების ფსიქიკა თეატრის დინამიკა. საზოგადოების სულის კვეთება თეატრის ბუნებაა. თვით თეატრი ორი მთავარი ელემენტისაგან მსჯდება, თეატრალური ქმედება და დრამატურგია. უბრალოდ რომ ესთქვად: ფორმა და შინაარსი. დრამატურგია როგორც ზედნაშენი საზოგადოებრივი სტრუქტურის, როგორც წაყოფი საზოგადოებრივი სულიერი შემოქმედების ნულტურატურის შემავრთებელი ელემენტია ორი მთავარი პოლიუთის — საზოგადოების და თეატრის. რამდენად ლიტერატურა უკან ჩამორჩა მიმდინარე ნეკრიელ ელემენტს, იმდენად დრამატურგია, როგორც მისი ნაწილი, კლასის განიცდის. დრამატურგის კრიზისი თეატრის გამარჯვების მათიანობას არღვევს. ამიტომ თეატრალური ქმედება იმულებულია კომპრომენტული იდეოლოგიით საზოგადოების (მეიერ-ხოლდი «ტყე»), მარჯვანიშვილი — კლასის დაბნელება «დებურტრკა» და სხ.).

თეატრის გამარჯვება ამრიგით თეატრალური ქმედებები ელასტურობით აიხსნება და რამდენად თეატრალური ქმედება ფორმას წარმოადგენს იმდენად იგი ხელშეწყობს ფორმალური რევიოლუციის აპოლოგეტია. აქ თეატრის უამარჯვებულობა (უბრალოდ თეატრალური ქმედება სამი ელემენტი განისაზღვრება: მსახიობი, მხატვარი და რეჟისორი. თეატრალური ქმედების ბუნება-საზოგადოების ტემპერამენტი, მისი დღე-ღამეობრივი ეპოქის სტრუქტურება, რომელიც მსახიობის მოძრაობაშია მოქმედი.

საზოგადოების ეპოქალური სულისკვეთება დაუსრულებლად უზინარ ცვალებადობას განიცდის, მისი განვივრების ელემენტები მრავალ ფეროვანია, ამიტომ თეატ-

რის როგორც საზოგადოებრივი სულისკვეთების ამთვისებელის ბუნება, ძიებაა. თეატრალური ქმედება თეატრის გამარჯვების მთავარი სტიმულია და რამდენად იგი კონსერვტირების გარეშე სდება, იმდენად ძიება თეატრის თვით მიზანია.

საქართველოში ნამდვილი თეატრი საკუთარი ტრადიციით და კოლექტიური შემოქმედების ატრიბუტებით 1922 წლიდან კომე მარჯვანიშვილის მოვლენიდან დაიწყო.

ქართულ სცენაზე. დღეს ჩვენ ვაქვს ნამდვილი გამართული კოლექტიური შემოქმედების თეატრი, რომელსაც სუყველა დიდის სიახაით შესცქერის!

დღევანდელ თეატრს აქვს ნაკლი. ეს რეპერტუარის უქონლობაში გამოიხატება. ამას კორპორაციის სისუსტეს აწერენ. მაგრამ თეატრის რევიოლუცია, — თეატრალური ქმედების გადხალისებით განისაზღვრება ჩვენში. დრამატურგობის პრეტენზიებს შემედარად აწერენ კორპორაციას, მაგრამ ალბათ ეს იმით აიხსნება, რომ მათი გამოხვლით გაოცებულმა საზოგადოებამ კინაღამ პოლიტიკური რეფორმატორობაც მიაწერა დურუჯა.

ორი წელიწადია კორპორაცია «დურუჯი» უძღვება ქართული თეატრის გამარჯვებას!

დურუჯი — ქართული თეატრის მავარი ნებისყოფაა.

დურუჯი — ქართული თეატრის ძლიერი მავრისცემაა.

დურუჯი — ქართული თეატრის მიღწევათა მოწოდებელია.

დურუჯი — ქართული თეატრის ძარღვებში მჭდავარი სისხლის დენაა.

დურუჯი — სულია ქართული თეატრის.

ორი წელიწადია ფოლადისებურ ნებისყოფით «დურუჯი» ქართულ თეატრს ხერხემალი უშვარებს და დარწმუნებულად ვართ იგი გაუძღვება მას თავისი განვითარების უნაღვს შესერვალიმდე.

21 იანვარი ქართული თეატრის გამარჯვების დღეა.

მ. სპარაკოვ-აბაშიძისა

კ მ ტ ი

(მოგონება)

წინდელ დროში, როდესაც ოჯახის მემკვიდრეები კედლებს და არა კაცს, ეს ითვლებოდა დიდ ფრთხილად, მეტადრე თუ ის ოჯახი იყო შეძლებული იყო იყრიდა. აი სწორედ ამ გვარ უსიამოვნო გრძობას მივხვდიდნენ კომე მარჯვანიშვილის ბებია ნინო, პაპა სოლომონი კავკაზე და თვით კორცე დედ-მამაც. ღიზა, და აღსანიშნავია ის დარდი გაორკეცდათ მაშინ უფრო, როდესაც ღიზას ოთხი ქალი ჰყავდა და არც ერთი ვაჟი, ასე რომ როცა მეზუთუვდ იყო ღიზა დასაწოლი, სახელი ქალს სწორედ უყვებოდა არჩეული ჰქონდათ და უგულოდ იხსენიებდნენ ამ მოხალე სტუმარს.

და აი კორცე დაბადების დროს, როცა ბებია დაიბნა ვაჟათ, ისე დაიბნენ სინაოლისაგან ყველაფერი, რომ თითქოს რაღაც არა ჩვეულებრივი ამბავი მოხდა. როცა გონს მოვიდნენ ყველანი, დაიბარეს ღვინო და გარემოთნენ ნათლისცემლისკენ პარაკლისის გადასასვლელად. ჩემი ბებია, რასაკვირველია, როგორც აღთქმა ჰქონდა, ფეხშველა გაემართა ანთებული სანთლით ხელში. მისხედულმით ყველა გამძლელებიც ფეხშიშველა დლი სანთლებით მისდევდნენ. ისეთი სურათი არა მე უხლავ უფალნი მიღვას, ვეგონებოდათ თუ ელოვგის თვლიანო. მფორე დღეს აავსეს დიდი რ...

უხეი სახეობებით როგორც შინაურები, აგრეთვე თავი-
ანთი მეზობლები—გლახაკობა. ამ გაყენელ წყალობათა
შორის მეც მერგო ერთი საკამე, რომელზედაც სათამა-
შო ქალაქების სურათები იყო დახატული, მაგრამ ჩემ
სინარულს საზღვარი არა ჰქონდა, რადგან ეს პირველი
კამა იყო ჩემთვის ახალი; როგორც პატარას, ბებია ჩემი
ნინო ყოველთვის დეიდა ჩემების ნაცუკას ვადამიკეთებდა
ხოლმე, თუმცა ძვირფასს, მაგრამ ის ისე არ მხა-
ზობდა როგორც ეს აურუხული კამა, როცა ჩამაცემე-
ფემ მასალ ინდოურივით შოშით გაბუებული დავიღობი,
კამა დაემკვებოს მეთქი.

კოცის დაბადებიდან დაიწყო გაუთავებელი ხეიმი.
ფიქრად მისი ნომ ისეთი ფუფუნებით იყო, რომ როდეს-
საც კოცის ცინა მთელი ოჯახი სულ განაზღუბები დადი-
ოდა. როცა სასიერით დაწყადეთ ერთი კაცო და ორი
გამდელი მინაც უნდა ხლებოდა მის საბავშვო ეტლს. გარე-
განი შეხედულზეაც ხელს უწყობდა იმის სინებეგრეს:
თვალ-მომტაცო ლამაზი იყო ბავშობაში. როდესაც რუს-
სკოლის ომი დაიწყო, მამინ კახეთშიაც შიშინაობა გაი-
წნდა. ლეკების სოფლები დიდი და ანწუხი ძალიან ახლო
მდებარეობს სოფელ ყვარულზე და ამის გამო ჩვენ, ესე-
ჯერ ღვიდა ჩემი ღიზა მარჯანიშვილის, რომელთანაც ვიზ-
რდებოდით მე და მისი და კატო ბილაშვილი, თავიანთი
ოჯახობით გადმოვსახლდით ქალაქში. აქ როცა კოცე წა-

მოიზარდა, ისა და მისი ძმა ვლადიმერჩ მიიბარეს პირ-
ველ გინაზიანი, სადაც ჩინებულად სწავლობდა კოცე,
მაგრამ შინაური მიზებების გამო სწავლა ვერ გაათავა და
იძულებული იყო სოფელში დაბრუნებულიყო.

შემდეგ ჩამოვიდა ისევე ქალაქში და შემოვიდა „ჩვენს
დასში“. პირველად ითანამა „პატარა კახში“ ირაკლის რო-
ლი, „რო ობოლში“ პიერი, „სათბაბლაში“ გიორგი
მასინადი. მაგრამ როგორც ეტყობოდა მის დიადს და
დაუღლებულ ბუნებას ვერ აკმაყოფილებდა ეს პატარა თე-
ატრი, ვერ იზინა აქ თავი ისე, როგორც მისი სული მოი-
თხოვდა და გაეშურა რუსეთისაკენ.

იქიდან-კი როგორც დაბრუნდა ამბაზე ლაპარაკი მე-
ტია, რადგან კოცის სიდიადე რეჟისორობის დარგში ეხ-
ლა ყველასათვის ნათელია და განსაკუთრებით დღურეჟის
კორპორაციისათვის, რომელთანაც კოცის სახელი მჭიდ-
როდ არის შეკავშირებული.

მე ჩემის მხრით ერთი რამ ვერ გაუფემ ამ პატივ-ცე-
მულ ბელადს და კორპორაციას: რა არის ეს ჭყნა და
მიხწევარ ჩვენ დროში ორი მცენება იყო გამეფებული: მსა-
ხიობს უნდა შევენო ავტორის გულის ნადები და მეოე ისე
განესახიერებინა ნაკისრი როლი, რომ მაღურებელს სიცი-
ლის დროს მუკლები ასტკივნოდან სიცილით და ტირი-
ლის დროს მუკლები. აი ეს იყო ჩვენი უწინდელი მსახი-
ობების მიხწევა.

პერიქს წერილი

საყვარელი მეგობარი და ძმაო დოდო!

თავდაპირველად მოგლოცავ დღევანდელ დღეს 29-ს,
ჩემი პანაშენარშიებით დღეს უნდა იყოს 11/2 წლის თა-
ვი „დურჯი“-ს არსებობისა.

იმ დღიდან, რაც თამარა—ჩამოვიდა და შენი წერილი
ჩამომიტანა სულ ვწყვარ, დღეს უკეთ ვარ, მაგრამ არც
თუ რომ წამოვდგე, ამ წერილსაც ლოგინში ვწერ, წიგნ-
ზე დადებით, ფოსტაში-კი არ ვიცი ჯერ ვინ წაიღებს ან
როდის მოვივა; მიიხრეს „მეყარამი“ ჩამოვიდა და ჩვე-
ნი ხელის მტერი წილი სულ უსასხაო. შენ გესტაფონში
არც მივუღებ, საერთოდ ვინ სად გაიხიზნა ამ ზაფხულ-
ზე. შენი ბიჭებიდან, ვინ საით წავიდა არავიერი ვიცი,
ან კლდე შეხებულბა რამდენი ხნით არის. ვერაიკო ავად
იყო, იწვია. ახლა კარგათაა. საერთოდ ჩემი ქალიშვილები,
ყველა კარგად არიან—კუქიანად... ისე აქ ძალიან მო-
წყვინდა ბაა. ათასობით კუქიანებში... ყველას ხელში ან
გოგლი-გოგლი უკეთია, ან კვერთხი, ან კვერცხი და რძე
და ისე დადიან ქუჩაში... საერთოდ „მომე პერიქს“ და
„მომე“ აქ ბარონ უზანგი რასა იქს. ან ჩვენი ახალ-
ბუნებანი შალიკო სად იმყოფება. ალბად სულ ქეი-
ობა და მე კი არა წამოველ, დღინო ისედაც არ დამი-
კლდა. მოგება აქ ყველაფერი. მაგრამ ვისთან დალევ,
საერთო მე არ შემიძლია. თუმცა ერთი აქაური სცენის
შეჯიჯვად გამემკიდა: „არჩისტობა მასწავლებელი“, ძალიან
სწრაფია. ასე რომ ჩვენი 16 მასთან ილია კაკე ავად ძესა-
ნიო კუქიანი გამოჩნდება.

„მიწის ძვარაზე“ თუ მეუბნები. ამა შენ იცი, პატარა
გამარჯვებაც რომ მოიპოვო, სრულიად საკმარის იქნება,
ჯერჯერობით, მაგრამ საქმე ის არის, რომ უთუოდ მე-
შაობით თავს არ იწუხებ!... კოცის სურვილია, მე მეგონა
(ვახტანგოვისებრ) რეჟისორებიც გამოზარდოს და თქვენ-
თვის ეს ბედნიერებაა. იცოდე გირჩევ—საერთოხულად მო-
კიდო ხელი, თორემ ასეთი შემთხვევა შენს ციხერება-
ში აღარ განმეორდება. სახა გველსიანის რეჟისორობა,
მე მეგონა, ხელს შეუშლის მის პირდაპირ დანიშნულებას.
კუქუროს გედევანიშვილის „სინათლე“-ს მე-11 ნაწილი
ხდომია წილად. ცხადია პიესა მას სახარბიელო ვეღარ
რგებია, თუმცა „მიწის ძვარ“-ც არ გაემყოფილებას ალ-
ბათ შენ, იმუშავე, იმუშავეთ ძმაო და ყველაფერს დასძლევთ.

კოცე საით წავიდა ამ ზაფხულზე. გაზთების დროზე
ვიღებ და ეს არის ერთად ერთი ჩემი შესატყეველი და
ყველაფერი. გუშინწინ „გედევანიშვილიან ინტერვიუ“ იყო
მომავალ სეზონზე.

ქალაქიც გამოიშალა და დაეივალე; ძნელი ყოფილა ახალ-
ლოგინში წერა.

კიდევ მოკითხვა შალიკოს და უზანგის გულითილი სი-
ყვარულით. შენი ვერა.

P. S. არ გაგიკვირდეს ესეთი ქალაქი ან კონცერტი...
ქალათში ვიწვევ დარჩებილი—ძვილი. მე მეგონი ხელ აუ-
დებები და შემდგისათვის გამოაფინებ.

წერილი მომწერეთ გრძობადან დაწერილი.

ს ა ნ დ ი დ ა ტ ა ი ნ ს ტ ი ბ შ ბ ი

1. ხ. ვ. ფარიძე, 2. ვ. ვ. ვლიამვილი, 3. ი. ლალიძე, 4. ია. ქაჩიაშვილი, 5. ბ. მ. მალაყაძე, 6. ნ. კ. კვამიანი, 7. ხ. ბეჟანიშვილი, 8. ი. გამრეგელი, 9. ს. ხელაგაური, 10. მ. აფხაძე, 11. ბ. შერაძე, 12. დ. ლორია, 13. მ. ვარდამუხიანი და 14. გ. ხელია. სურათის უქონლობის გამო აკლია ად. ქურციკიძე.

იუზა ზარდალიშვილი.

ს ა ლ ა შ ი ა მ ხ ა ნ ა გ ე ს

29 იანვარს 1926 წელს შესრულდა ორი წელი, რაც კორპორაცია ღურუჯმა დაანგრია ძველი თეატრის აზროვნება, ტრადიციები და ახალ განახლებულ შემდგარმა ამაყად ააფრთხილა გამარჯვების დროშა. ორი წლის წინათ, ღურუჯის განისა პირველი მკვეთრი ხმა, 29 იანვარმა შეარქია ძველი თეატრის, ძველი ტრადიციები. გარდა-
 ღურუჯის და რკინის დისციპლინა, შორს ტრაფარტი და ახალი გზით - აი ლოზუნგი, რომელიც იქნა გადმო-
 სულილი როგორც ყუშბარა ამ ორი წლის წინად რუს-
 საფრანგის ტეატრში. ბევრს არ იამა ეს ყუშბარა და ატე-
 ხსა ჩრქოლი, ბევრნი შეგნებულად თუ შეუგნებლივ, სა-
 მსახურად ავრცელებდნენ ათასგვარ ჭორებს, რომ
 ხ. ი. ვ. ვარიანა მტრულად ყოფილიყო განწყობილი ღურუ-
 ჯისადმი, მაგრამ ამ პატარა ჯგუფს, ღურუჯელებს,
 ანუ მათილად არაეითარო მითქმა-მოთქმის და გაორკე-
 ცემის ინტერგითი განაგრძობდნენ და განაგრძობენ წინ
 გეგმას. ახალ ახალი სახეები, ახალი ფორმები, თვით შე-
 შექმნა, შეგნება და სულ წინ და წინ. ჰო და ღურუჯის
 გაიღონება ის რომელიც გაურბოდა, შორს იდგა, ჰკიც-
 ხდებდა, არ მოსწონდა მათი შეხმატკბილებული ჰანგები,

მათი ერთსულოვნება, დღეს იგი თავის ფეხით მიდის და
 უნდა ეხიაროს და თუ ზიარება არა აღსარებას მიიღეს
 აღიარებს, იმითომ რომ ბევრი ურწმუნოთავანი დაწ-
 მუნდნენ, რომ თუ არ ეს ახალი ძალა, ჩვენს თეატრს
 განადგურება მოელოდა. ვინც ამას ვერა ხელდას, ვისაც
 ამის შეგნება არა აქვს, ვისაც აზროვნება დასწული აქვს
 და ვერ არჩევს თეთრს შავისაგან, იგი დღევანდელ ცხო-
 ვრებისათვის შეცდარია და მაინებელიც როგორ შესძლო
 ამ მცირე ხანში კორპორაცია ღურუჯმა სალი კლდე-
 ვით განმტკიცება, როგორ შეიქმნენ ერთსულოვნანი, რ-
 არის, რომ ერთი ღურუჯის ტიკიცილებს განიცდის. მა-
 ლი ღურუჯი, არის სიყვარული და რწმენა, იმ საქმისად-
 რომელსაც ისინი ეისახურებან, არის ახალგაზრდა სე-
 ლი, რომელსაც დაუსახავს მიზნით ჩვენი თეატრის ხსნა
 და სწორი გზაზე დაყენება. კეშმარტად ღურუჯი არის
 პირველი მერცხალი, რომელმაც უნდა დაავიჯონ
 დრამატული ხელოვნების საქმე სრულიად საქართველო-
 ში. კიდევ მეტი მუშაობა, კიდევ მეტი ენერჯია, რომ
 მტერს შიგ გულში მოივდეს ლახვარი.
 გაუთავჯოს კორპორაციის ბელადს, მარჯანიშვილს
 სალამი ამხანაგებს!

ამონაწერი კორკორაციის „ღურჯუნი“-ს წესდებიდან

(საგულისხმო მუხლები).

I. თეატრის ილქა

1. ქართული თეატრი სრული დამოუკიდებელი მხატვრულ შემოქმედების ფორმებში. ძირითად თეატრალურ განსაზღვრების ქართული ჩაისის და ტემპერამენტის გამოსახვის.

- ა) რითმის,
  - ბ) მეტრეველობის.
  - გ) ემოციულობის
- იპოქის მაკისციემასთან შეფარდებული

II. არტისტი კორკორაციის

1. არტისტი—კულტურულად და მხატვრულად აღზრდილი.

2. არტისტი — აქტიური ელემენტი ხელოვნების სხვა დარგებისაც.

3. არტისტი — საზოგადოებრივი ცხოვრების ესთეტიური და ეთიური ხელმძღვანელი.

4. არტისტი — ეროვნულ კულტურის მტკიცედ დამკვიდრებული.

III. კორკორაციის

1. ძმობის და მეგობრობის იდეის გამტარებელი.

IV. კორკორაციის

1. ერთი ყველასათვის და ყველა ერთისათვის.

სწოგაბი კორკორაციის ოქმებიდან

ტენიკური და სხვა მიზეზების გამო ჩვენ საშუალება არა გვაქვს დაწერილებით აღვნიშნოთ 1924 წლიდან, ვიდრე დღემდე, კორკორაცია ღურჯუნი მოძრაობის ანგარიში. ჩვენ ამიტომ საზოგადოებს მოკლედ მივაცოდებთ ღურჯუნი გარშემო სტატისტიკურ ცნობებს, ოქმიდან ამოწარგებს.

კორკორაციის პირველი, დამუშავებული სხდომა, რომელსაც 12 წევრი დაესწრო, 1924 წლის 5 იანვარს შედგა. ამ დღიდან 1926 წლის 29 იანვრამდე 108 სხდომა მოეწყო. არც ერთი შემთხვევა არ ყოფილა, რომ სხდომას საშუალოდ ერთიდან-ორ წევრზე მეტი დაკლებოდა. ხსენებულ სხდომებზე დასევა და გაიჩრა 360 საკითხი. სხდომებზე გამოჯანული დადგენილებიდან პრაქტიკაში დაახლოებით 40 საკითხი არ გატარდა. ამის მიზეზი იყო დასახელებულ საკითხების ხელოვნურად გადისინჯვა, ან შემდეგი სხდომით მათი დღის წესრიგიდან სრულიად მოხსნა.

პირველ დამუშავებულ სხდომის შემდეგ კორკორაციაში 9 კორკორანტი იქნა მიღებული. კორკორაციიდან სხვადასხვა მიზეზების გამო გამოირიცხა 3 წევრი. გარდაიცვალა მხოლოდ ერთი წევრი.

1926 წელს კორკორაციაში 18 კორკორანტი და ერთი საპატიო წევრი ირიცხებოდა.

კანდიდატა ინსტიტუტი 23 კაცისაგან შესდგებოდა. მათ შორის სამი დათხოვილი იქნა.

1926 წლის 21 და 22 იანვრის სხდომის დადგენილების თანხმად კანდიდატა ინსტიტუტიდან ორი წევრი გადაყენილია კორკორაციაში სრულყოფილიან წევრებად. კანდიდატა ინსტიტუტში დარჩა 18 წევრი.

კორკორაციის „სამთა სამჯგავრომ“ სულ 21 საქმე გააჩრა. საზოგადო კრებებზე შენიშვნა მიეცა 4 წევრს, ხოლო 8 წევრი დაჯარიმებული იქნა. ოთხი კორკორანტი სხვადასხვა მიზეზების გამო მოხსნილი იქნა კორკორაციიდან და შემდეგ ისევე აღდგენილი. ოთხ კორკორანტს ამ ორი წლის განმავლობაში სრულიად არ მიუღია შენიშვნა. კორკორაციის 1924 წლიდან 1926 წლამდე ერთი კორკორანტი გარდაიცვალა. მძიმედ ავად გახდომის შემთხვევა კი მხოლოდ სამი იყო.

კორკორაციის დასაბამიდან უძღრე-დღემდე მორიგეობით 50 მამასახლისი გამოიკვალა.

ორი წლის განმავლობაში კორკორაცია ღურჯუნი სხდომაზე წამოყენებული იყო 11 კანდიდატი—კანდიდატთა ინსტიტუტიდან—კორკორაციის სრულყოფილიან წევრებად ჩასარიცხებად. მათ შორის კორკორაციაში მხოლოდ ორი კანდიდატი გადაირიცხა.

კორკორაცია „ღურჯუნი“-ს მდივანი: დ. ანთაძე.

ოქმი № 107. 21 იანვარი 1926 წელი.

(ამონაწერი)
მორიგი მამასახლისი უშანგო ჩხვიძე

კანდიდატ პ. კანდელაკის შესახებ.

აზრთა გაცვლა გამოცვლის შემდეგ ერთხმად დადგენილი იქნა, რომ პავლე კანდელაკი, კანდიდატა ინსტიტუტიდან, გადარიცხულ იქნეს, კორკორაციის წევრად. დადგენილება გამოეცხადოს 1926 წლის 29 იანვარს.

კორკორაციის მდივანი დოდო ანთაძე

ოქმი № 108. 22 იანვარი 1926 წელი.

(ამონაწერი)
მორიგი მამასახლისი უშანგო ჩხვიძე

კანდიდატ ივანე (ვანია) აბაშიძის შესახებ

აზრთა გაცვლა გამოცვლის შემდეგ ერთხმად დადგენილი იქნა, რომ ივანე (ვანია) აბაშიძე კანდიდატა ინსტიტუტიდან, გადარიცხულ იქნას, კორკორაციის წევრად. დადგენილება გამოეცხადოს 1926 წლის 29 იანვარს.

კორკორაციის მდივანი დოდო ანთაძე

ოქმი № 105. 1926 წლის 18 იანვრის

მორიგი მამასახლისი დავით ჩხვიძე

ივანე ლაღიძის და სტეფანე ჯაფარიძის შესახებ. თანხმად თ. ლაღიძის და ს. ჯაფარიძის განცხადებისა ჩარიცხულ იქნან კანდიდატა ინსტიტუტში.

კორკორაციის მდივანი დ. ანთაძე

ოქმი № 109. 1926 წელი

მორიგი მამასახლისი უ. ჩხვიძე

სესილია თაყაიშვილის, შ. სანაძის და ქეთო ჩეჩელაშვილის შესახებ.

თანხმად მათი განცხადებისა ჩარიცხული იქნან კანდიდატა ინსტიტუტში.

კორკორაციის მდივანი დ. ანთაძე.

გამომცემი: სარდამბეიო კოლხიანი.
გაგონივრებული. კორკორაცია „ღურჯუნი“.

20

